

Tidningen

Hemvärnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 5-6 DECEMBER 2008

SUCCÉ I SKÖVDE
TOLGFORS UPPGRADERAR

GSU NY VÄG FRAMÅT

Östgötamusik i medvind

Naturliga ledare på Södertörn

ÅRETS JULKLAPP: Ekonomin återställs

FOTO: ANDERS KÄMPE

NÄR DU LÄSER detta kan vi lägga ett mycket besvärligt år bakom oss. De ekonomiska begränsningarna har gjort att Försvarsmakten tvingats leva med mycket låga mål för utbildningen. Hemvärnet har burit sin del av bördan men det har skett till priset av att avtalsuppfyllnaden minskat och att övningsutbudet inte räckt till. Detta kommer vi att råda bot på under 2009. Vi ger hemvärnets övningsverksamhet ett tillskott på cirka 40 procent i förhållande till 2008, som innebär att den återställs till ungefär 2006 års nivå.

Dessa medel ska gå till att skapa ökad kvalitet i övningarna. Då känner du att det är attraktivt att vara hemvärnssoldat och därigenom blir det lättare för dig att rekrytera flera. Vi kommer även att återgå till fullt kursutbud vid HvSS.

Vidare kommer rikshemvärnschefens insatsövning att genomföras på Gotland, där ju hemvärnet är den enda disponibla markförbandsresursen.

REGERINGEN har nyligen gett Försvarsmakten anvisningar för det planeringsunderlag som regeringen vill ha senast den 30 januari 2009.

I anvisningarna menar regeringen att vi i princip ska följa det som står i försvarsberedningens rapport som kom i juni månad.

Försvarsministern har även i ett antal debattartiklar beskrivit hur han ser på försvarets utveckling. Intressant och glädjande är att han ser de nationella skyddsstyrkorna som en territoriell bottenplatta över hela landet. Kopplat till försvarsberedningens rapport så finns det en ganska stor ambitionsökning inom flera områden där nationella skyddsstyrkor är ett.

Men försvarsanslaget hänger inte med. Det finns i stället närmast en övertro på att olika typer av rationaliseringar ska ge det önskvärda ekonomiska tillskottet, vilket det kanske också gör men bara på lång sikt. Samtidigt har regeringen sagt att de inte tänker lägga ner några fler förband.

PLIKTUTREDNINGEN lade ett delbetänkande för en tid sedan. Glädjande nog vill utredaren Anders Svärd skapa ett system som också säkerställer rekryteringen till hemvärnet – nationella skyddsstyrkorna. Utredningen lägger en bas på en tre månaders grundutbildning varifrån man kan fortsätta i hemvärnet eller andra delar av försvaret. Utbildningen kan genomföras i garnisoner eller vid andra platser, till exempel

en utbildningsgrupp. Detta system har mycket stora likheter med den direktutbildning som vi testat under tre års tid med mycket goda resultat.

Försöken avslutades i och med att soldaterna i Västernorrland ryckte ut i vecka 50. Oavsett vilken volym hemvärnet kommer att ha i framtiden så behöver vi en personalförsörjning genom direktutbildning med start 2010. Försvarsmakten har i sitt planeringsarbete under hösten bekräftat behovet, men inte tagit ställning till hur den ska genomföras. Vi kommer under 2009 att slututvärdera försöken och ge riktlinjer för fortsatt utbildning.

I MITTEN AV NOVEMBER presenterade Björn Körlof sin frivilligutredning. Utredningen slår fast att de frivilliga försvarsorganisationernas viktigaste uppgift när det gäller att stödja Försvarsmakten är att medverka till personalförsörjning och övrig verksamhet inom de nationella skyddsstyrkorna. Detta är mycket bra och ger en ökad tydlighet för dessa uppgifter. Jag vill också understryka att genom detta utbildningssystem får hemvärnsförbanden välutbildade och duktiga specialister inom de mest skilda områden.

Vidare måste vårt omhändertagande av denna personal bli bättre och snabbare.

Utredaren föreslår också en förändring i finansieringen. Utredaren tar även ställning för principen att den enskilde bara kan ha ett avtal för att kunna vara en del av samhällets krishantering.

DE UTREDNINGAR som jag nämndt ovan ska förmodligen ut på remiss innan de bildar underlag för regeringens ställningstagande i inriktningspropositionen om försvaret i mars.

De närmaste månaderna blir avgörande för hur försvaret kommer att utformas. Tveka inte att kasta dig in i debatten och göra din röst hörd.

Avslutningsvis vill jag tacka dig för ditt tålamod under 2008, där jag bara mött glada och positiva hemvärnssoldater trots de stora begränsningarna i övningsverksamheten och hälsa dig välkommen åter till ett mycket bättre 2009.

*En riktigt God Jul
och ett Gott Nytt Hemvärnsår!*

ROLAND EKENBERG
Rikshemvärnschef

Hemvärvnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NR 5-6 DECEMBER 2008. ÅRGÅNG 68

BESÖKSADDRESS

Banérsgatan 62, Stockholm

POSTADRESS

Tidningen Hemvärvnet

107 85 Stockholm

Tel: 08-788 75 00

Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

Chefredaktör

och ansvarig utgivare:

Ulf Ivarsson

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Tf. Chefredaktör:

Therese Åkerstedt

Tel: 08-788 97 38

E-post:

therese@akerstedt.org

Reporter: Per Lunqe

Tel: 08-788 95 81

E-post: per.lunqe@live.se

Redaktionsassistent:

Pia-Lena Jansson

Tel: 08-788 97 15

E-post:

pia-lena.jansson@mil.se

Grafisk form och layout:

Barbro Forsberg Grafisk form

barbro.forsberg@bazaar.se

PRENUMERATION

Helår/5 nummer: 100:-

Postgiro: 456177-5

Utlandsprenumeration: 200:-

ANNONSBOKNING:

News Factory
Patric Vedin
Tel: 08-587 86 535

E-post:

patric.vedin@newsfactory.se

UTGIVNINGSSPLAN

Nummer	Manusstopp	Utkommer
1	12/1	27/2
2	2/3	24/4
3	4/5	18/6

TS-kontrollerad upplaga 2007:
33 200 ex

Tryck: Color Print Sweden, 2008

För icke beställt material
ansvaras inte. Författarna till
insända artiklar förutsätts
godkänna att texter och bilder
läggs ut på tidningens hemsida.

5-16 NYHETER

5 Pliktutredningen

Förslaget går på samma princip som vi genomfört, säger rikshemvärnschefen Roland Ekenberg.

7 Uppgradering av hemvärvnet

Försvarsminister Sten Tolgfors vill uppgradera hemvärvnet till nationella skyddsstyrkor.

8 Intro i Skövde

En ny variant av introduktionsutbildning har genomförts i Skövde: Succé är omdömet.

14 KFÖ-försök

Tre genomförda försök med KFÖ ger mer smak. 2010 ska landets alla hbataljoner övas på detta sätt.

17 Naturliga ledare

När Södertörnsbataljonen övas ligger fokus på naturligt ledarskap. Men bataljonschefen Göran Ohlsson efterlyser mer befattningsutbildning på HvSS.

20 Lös problemet!

En delikat uppgift under brinnande krig får fänrik Raske att ta saken i egna händer.

23 Olof har hittat hem

24 Härnösand

Försök med GSU i Härnösand slår väl ut.

26 Laxötner

Än är det inte färdigspelat för hemvärnsmusiken. Tvärtom andas musikerna nya tider.

28 Musik från Östergötland i medvind

Ifrågasatta musikkårer ger blodad tand för Anders Eriksson som leder Hemvärvnets Musikkår i Östergötland.

29 Iidas krönika

Praktikanten Ida Ekenberg skriver om sin syn på nedläggningar – och uppväxten bland gröna kläder och blanka knappar.

30 Militära drömmar och verklighet

I Villingsberg blir militära drömmar sannspända.

32 Kultur

Blandad kompott serveras – alltifrån Jack Uppskäraren till hemliga norsksvenska baser.

35 Om frivillighet ...

... skriver förra kulturministern Bengt Göransson.

36 Debatt

40 Nordiskt försvarssamarbete

Konteramiren Jörgen Ericsson pekar på produktionsvinster.

Jessica Andersson
genomför GSU
i Härnösand. Hon
trivs med lagandan.

FOTO: UNO GRADIN

TIDNINGEN HEMVÄRVNET PÅ INTERNET: www.tidningenhemvartnet.se

Öppet brev till Gustaf Petri

FOTO: ANDERS KÄMPE

BÄSTE GUSTAF, jag lämnar strax tidningen och innan jag slutar vill jag höra av mig med några reflexioner. Såg häromdagen i hemvärns- och lottamuseet i Tärsjö en film från Fagersta, inspelad 1942 med insprängda bilder från din inspektion. Det är högt tempo i övningen. Bygdens män och kvinnor, vana vid enkel livsföring och hårt kroppsarbete. Snabba skidlöpare och goda skyttar. En seg, partisanliknande armé. Det vore dumt och historielöst att underskatta dess försvarseffekt.

Hur ser det ut 2008? Ja, en besökare från 1940-talet skulle känna igen idealiteten och den klassöverskridande sammanhållningen. Ännu finns mycket värme i hemvärvnet, som din sentida efterträdare Roland Ekenberg brukar säga. I filmen från Fagersta cyklar soldaterna. I dag händer det att plutoner dras ihop från hela landet och flygs till en större övning. Nästa år sker detta på Gotland där hemvärvnet, hör och häpna, är det enda som finns kvar av öns försvar.

Redan efter ett par krigsår märkte ni att det blev svårare att få folk till övningarna och tyvärr måste jag säga att det är likadant idag. Men att hemvärvnet växer och minskar i takt med den säkerhetspolitiska konjunkturen är inte så farligt. Värre är att den allmänna värnplikten avskaffas och att riksdagen ratificerat Lissabonfördraget.

Det förra skapar problem med personalförsörjningen. Det senare kan innebära att Sverige uppger sin alliansfrihet, som hållit oss utanför kriget. Fördraget leder möjligen också till att en europeisk armé skapas på bekostnad av de nationella stridskrafterna. Vidare att medlemsländerna skriver under på ömsesidiga försvarsförpliktelser. Vi riskerar med andra ord att få utkämpa andras krig utan att kunna välja den politik som vi anser vara mest fördelaktig för landets frihet. En främmande tanke för dig, eller hur Gustaf?

Ryssland slog till mot Georgien och affären var avslutad på fem dagar. Också Sverige hade varit maktlöst. Hemvärvnet kan visserligen vara marschfärdigt på några timmar, men övriga markförband först inom ett år. Beredskapen är så dålig att försvarsministern erkänner att vi inte kan försvara oss. Starka signaler som borde kunna väcka en medborgerlig uppslutning inte olik den ni upplevde under kriget. Så utmärkt att du skapade en organisation som ännu efter snart 70 år förmår kanalisera försvarsviljan.

Med högaktning

ULF IVARSSON, chefredaktör

P.S. Generalmajor Gustaf Petri, 1885–1964, grundade hemvärvnet och var dess första chef.

NYHETER FRÅN HEMVÄRNSOMBUDSMANNEN

HEJ IGEN HEMVÄRNSKAMRATER!!

Året går mot sitt slut och vi kan snart summera ett mycket aktivt år i hemvärvnet. Den största aktiviteten under året har planerings- och informationsarbetet inför framtidens stått för. Under 2009 ska återigen ett rikshemvärvning genomföras och planeringen inför detta pågår.

ÅR 2008

Under hela detta år har vi försökt att nå ut med relevant information om hemvärvnet till media, politiker med flera. Detta arbete måste fortsätta. Regeringens inriktningsproposition kommer att behandlas av riksdagen under våren 2009 med beslut innan sommaren.

Vi måste fortsätta att bjuda in politiker till våra övningar

och ge dessa den information de så gärna vill ha. Ingenting är klart förrän riksdagen tagit sitt beslut om vårt framtida försvar och om vi vill att hemvärvnet ska vara en betydande komponent även i framtiden så måste vi fortsätta att visa vad hemvärvnet verkligen är.

FÖRTROendet FÖR HEMVÄRNets PERSONAL

En soldat i hemvärvnet måste åtnjuta samhällets förtroende på ett speciellt sätt. Den kontroll som alla blivande soldater i hemvärvnet genomgår samt hur vi uppträder och syns, allt detta bidrar till den förtroendeinvigande bild som hemvärvnet måste visa.

Därför är det mycket viktigt att vi tänker till mer än en gång innan vi ställer upp på foton, filmsnuttar och annat som kan hamna på hemsidor och liknande. En enda bild med felaktig

vinkel kan förstöra uppfattningen av hemvärvnet i en handvändning. Mitt budskap till er alla är att tänka på hur detta kan uppfattas innan ni skapar och lägger ut material.

HUR HANTERAR VI VÅR PERSONAL?

Vår personal är vårt kapital. I ovan nämnda informationsverksamhet riktad mot politikerna är vårt sätt att ta tillvara vår personal en framgångsfaktor. Att hemvärvnsförbanden består av både män och kvinnor, både unga och mer erfarna samt att vi har personal som bär med sig många olika kompetenser in i våra krigsförband är framgångsfaktorer.

Med den insikten så anser jag att det sätt som vi hanterar vår personal på är avgörande för hur väl vi kommer att lyckas med att både behålla vår nuvarande personal och

att locka ny personal. Att chefer i våra förband alltför okäntligt uttrycker sig gentemot sin personal är inte godkänt. All personal oavsett bakgrund måste uppleva att man respekteras av sina chefer och kamrater.

INFÖR TINGET

2009 års rikshemvärvning genomförs mellan den 6/11 och den 8/11. Lokalt och regionalt ska nu hemvärvsstämmor genomföras och nya råd på alla nivåer utses. På central nivå anordnas konferensen för vice ordförande i hemvärvsråden 30-31/1 2009 på HvSS. Då uteses också den valberedning som ska ta fram kandidater till det nya rikshemvärvsråd som tinget ska välja.

Motionerna till tinget är av särskild vikt. Det är väsentligt att motionsarbetet bedrivs aktivt då hemvärvnets utveckling

och vitalitet gynnas av det. Alla nivåer som behandlar motionerna måste skriva riktiga yttrandena över varje motion. Det är bara genom ett väl formulerat och underbyggt yttrande som det framgår vad man anser om respektive motion. Det är likaså viktigt att kvalitén på de motioner som skickas vidare till tinget hålls hög, varje rådsnivå måste ta sitt ansvar för att de motioner som går vidare är relevanta.

Avslutningsvis vill jag önska er alla ett gott avslut på det gamla året och därefter ses och hörs vi i vanlig ordning in på det nya året.

FOTO: ANDERS KÄMPE

MATS JONSSON

08-788 85 49, 070-677 03 96

E-post: mats.g.jonsson@mil.se

Pliktutredningen går på hemvärvnets modell

I det delbetänkande som kommit från pliktutredningen föreslås en frivillig tremånaders grundläggande soldatutbildning.

■ – Förslaget bygger på samma princip som den vi genomfört på försök, säger rikshemvärvnschef Roland Ekenberg.

Mönstringsplikten kvarstår enligt utredningen. Frågan är om försörjning av soldater till hemvärvnet räcker till när värnplikten avskaffas.

Soldatförsörjningen måste nu kasta loss från den tidigare gällande värnplikten och därmed tjänstgöringsplikten.

– Beroende på vilken volym hemvärvnet kommer att ha, 16 000 eller 30 000 soldater, behöver vi med den omsättning vi har mellan 1600 och 3000 soldater per år.

Kommer hemvärvnet, de nationella skyddsstyrkorna att fånga upp dessa soldater ur en frivillig tjänstgöring?

– Vi kommer att svara för den rekryteringen, att tillräckligt många kommer in i vårt system. De kommer in med den tydliga adresslappen från grundutbildningen att ”du ska genomföra den här utbildningen för att du ska bli hemvärnssoldat”. Men det är också så att vi måste rekrytera lokalt därför att huvudbanden ska finnas över ytan, säger Roland Ekenberg.

I framtiden, om delbetänkandet blir verklighet, kommer Försvarsmakten att få gå ut på

marknaden och slåss för att attrahera unga män och kvinnor i konkurrens med arbetsmarknad och universitet. För hemvärvnet är detta inget nytt.

– Jag vill påstå att vi som jobbat med frivillig försvarsverksamhet i vid bemärkelse har stora erfarenheter av detta. Vi har tvingats ge oss ut på marknaden för att attrahera män och kvinnor att komma till oss. Vi fortsätter med den rekryteringen när plikten försvinner, säger Roland Ekenberg.

Vilka människor vill du rekrytera till hemvärvnet?

– Alla! Utredaren har jobbat med mängder av frågor. En är

åldersspannet. För hemvärvnets vidkommande kan jag tänka mig att vi siktar på åldrar upp till 35 år. Jag är inte säker på att Försvarsmakten för övrigt kan ha ett så vitt åldersspann. En kravställning jag kan tänka mig för den vi vill ha in är en som lägst motsvarar bevaknings-soldat.

Du är inte intresserad av jägarsoldater?

– Jo, det är klart, men vi har en mycket vidare bredd i profilen på dem vi söker, säger Roland Ekenberg.

PER LUNQE

Den repellerande schäfern

■ När delar av de nationella skyddsstyrkorna visade upp sig på Dalregementets 100-årsjubileum var ett av delmomenten att hundföraren Jens Gustafsson firade ner sig via ett rep med schäfertiken Tara på ryggen.

Väldigt imponerande tycker jag själv och frågade Jens hur han lyckats med detta:

– Det var inte alls svårt, hon fann sig i det direkt. Det har aldrig varit några problem med henne, hon är trygg tillsammans med mig. Tara Prezlige är sex år och jag har haft henne sedan hon var fem månader. Min avsikt var att träna henne som försvarsmaktshund redan från början, säger Jens.

ETT ÅR ATT CERTIFERA

Han har skött all träning själv med hjälp av egna kontakter. Det tog bara ett år att få henne certifierad och därefter har hon även genomgått specialistutbildning.

– Repellering är inte det som hon gillar bäst, men hon accep-

Inga problem för Jens Gustafsson att repellera med schäfertiken Tara på ryggen.

terat det. Det enda som är negativt med henne är att hon är väldigt förarbunden och skulle nog inte repellera med någon annan. Munkorgen som hon har på sig under nedfirningen är helt i förebyggande syfte om något skulle skrämma henne. I så fall kan hon skada både sig själv och föraren. Man vill ju inte bli biten i örat av misstag, säger han med ett leende.

Jens började sin militära bana genom att göra grundutbild-

ningen på Dalregementsgruppen, som han tyckte var intensiv och jättebra. Han tycker att soldatutbildningen har fått honom att mogna, bli ödmjuk och en säkerhet att klara av olika situationer på ett helt annat sätt.

Efter soldatutbildningen blev han handplockad till Nordiska stridsgruppen som hundförare och skyddssoldat. Under kontraktstiden blev Jens och Tara utlånade till marinens där de

bland annat blev specialistutbildade i vapen- och materiel-sök. Han blev även tillfrågad om att vara med på en internationell övning i Skottland som hundförare.

Tara är Jens första FM-hund, men han har tre hundar. Rasen som han tycker bäst om som arbetshund är Malinois, Belgian Shepherd.

– Den är så mycket snabbare och piggare i sitt arbetssätt än andra raser. Jag gillar Tara. Vi jobbar bra ihop och det hon gillar bäst när vi jobbar är frisök runt och i byggnad. Frisök innebär att hunden släpps lös och arbetar helt på egen hand utan stöd från sin förare. Den markerar antingen via skall eller genom att ta en rulle i munnen som är fast vid halsbandet. Därefter springer den tillbaka till föraren för att visa att hon hittat något och hundföraren följer därefter med sin hund till fyndplatsen.

TEXT & FOTO:

MARGARETA HESSLING

Frivorg får konkurrens

De frivilliga försvarsorganisationerna är för många och för dyra.

Släpp marknaden fri, är regeringens syn på läget.

■ De 19 organisationerna anses vara för många. Ändå kan de komma att få konkurrens med nya. En sådan tänkbar rival är Sjöräddningssällskapet, avslöjade regeringens utredare Björn Körlof under ett seminarium på Folk och Försvar.

Tanken är att myndigheterna ska kunna avropa hjälp från vilken organisation som helst som fyller normala krav för samhällsstöd. Kvar i författningen blir då enbart de som sysslar med väpnad strid – i klartext Försvarsutbildarna.

I sammanhanget har utredningen diskuterat att byta benämning till "frivilliga beredskapsorganisationer"

BARA UPPDRAG

Går utredningens förslag igenom utbetalas enbart uppdragsmedel. Då tvingas organisationerna gå ihop eller samverka. I dag får de också ett organisationsbidrag som gör det mindre intressant för dem att rationalisera tillsammans.

Tas det bort befinner de sig plötsligt på en marknad där de blir mer beroende av att jaga uppdrag. Det är då i högre grad än idag den offentliga sektorns behov som styr, inte organisationerna själva.

I uppdragen skulle administrationskostnaderna bakas in och maximeras till 20 procent av totalen. Genomsnittet idag är 30 procent.

– Vi har 38 procents overhead men då ingår ungdomsverksamhet och försvarsupplysning som borde gå på uppdragsmedel, säger generalsekreterare Leif Tyrén, Försvarsutbildarna.

ARABISKALANDE

Civilförsvaret är skrotat. Ett femtontal myndigheter har fortfarande ett visst ansvar för kriser. Landstingen behöver inga frivilliga, bland kommunerna varierar det kraftigt.

– Jag skulle gärna vilja ha tabeller över vilken personal de

Kul med terrängkörning. Utredaren vill styra med uppdrag.

önskar, men det går inte eftersom kriser är väldigt händelsestyrda. Försvarsmakten är tydligare, säger Björn Körlof.

Utredningen föreslår ändå ett centralt register över frivilliga och deras kompetenser. I en sådan databas skulle Försvarsmakten till exempel snabbt kunna beställa arabisktalande fordonsförare.

PARAPLYORGANISATION

Fastän statsmakterna egentligen inte har med det att göra har Björn Körlof ett par förslag på hur de frivilliga ska organisa sig. Paraplymodellen är en, sammanslagningar mellan organisationer med liknande verksamhet en annan.

– Frivilligorganisationerna bör ta sig en ordentlig funderare på sin egen struktur och staten tala om hur bidragssystemet ska se ut så att de rättar in sig. Staten kommer inte att betala för alla 19 i fortsättningen, säger Björn Körlof.

Han anser att staten bör sträcka ut handen och hjälpa till med omställningen. Det kan ske genom att regeringen utser en särskild kontaktman som medverkar till att skapa en, som det heter, rationell struktur.

SVÅRT ATT DEFINIERA

Det militära försvaret var före andra världskriget en kontro-

versiell fråga. Först den nationella samlingen under beredskapsåren som skapade folkförantering. Idag när hotet tonat bort är den svår att definiera.

Folkrörelsepraktikern Bengt Göransson, som var ABF-ordförande och sedan blev kulturminister hjälpte utredaren på traven med ett bejublat anförande.

Temat var medborgarnas vilja att ta ansvar för gemensamma intressen.

– Bevakningsorganisationer som skattebetalarnas förening behövs. Men de blir aldrig rörelser. Grindvakten lider av att aldrig komma utanför staketet, sa Bengt Göransson.

Han såg en risk att frivilligorganisationernas medlemmar blir uppdragstagare istället för självständiga medborgare.

– Det är farligt om samhället är en slags butik och politikerna anpassar sig till kundbegreppet. Frivilligorganisationerna måste förstärka sin syn på sig själva. Det råder en privativering av själarna som är förödande.

Bengt Göransson påminde om att legosoldater inte har något intresse av att kriget tar slut medan värmpliktiga vill komma hem så fort som möjligt.

**TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON**

Hv skrev inte på Avtal med FRG

■ Hemvärvnet passar på Civilförsvarsförbundets, SCFs förslag till gemensam deklaration om Frivilliga resursgrupper.

Först måste frågan behandlas i hemvärnsrörelsen, var det besked som ombudsman Mats Jonsson och rikshemvärnschef Roland Ekenberg lämnade vid ett möte den 17 september.

Civilförsvarsförbundet hade tänkt sig att ledningarna skulle skriva under på att man ska eftersträva samverkan. I den känsliga frågan om att personalen kan tillhöra båda organisationerna anser SCF att det ska gå att ha avtal i båda. Om de får uppdrag samtidigt ska lokal eller regional ledning lösa personalfördelningen, heter i det utkastet till deklaration, som hemvärvnet alltså tills vidare inte ställt sig bakom.

Med lokal ledning menas FRG-handläggare eller chef i hemvärvnet.

SCF:s förslag diskuterades på ett möte i rikshemvärnsrådets verkställande utskott den 29 september.

December startpunkt

■ Förberedelserna för tingsåret 2009 har inletts med en startpunkt i december då bestämmelserna utges. På vice ordförandekonferensen i slutet av januari utses valberedningen som ska vara klar med sitt förslag efter semestrarna.

Musikstämmman genomförs i slutet av februari och kompanistämmorna ska vara avklarade de sista dagarna i mars.

De nya bataljonsråden ska vara konstituerade i början av maj. Ett heligt datum är den 1 juli. Då ska motionerna vara inlämnade till rikshemvärnsavdelningen.

Tingshandlingarna skickas ut den 14 oktober. Tinget äger rum 6–8 november. Det nyvalda rådet konstituerar sig den 28–29 november.

Militära uppgiften i centrum

Försvarsminister Sten Tolgfors underströk i en debattartikel i DN den 7 november att hemvänet ska vässas upp. På en presskonferens sa han att hemvänet är bottenplattan i försvaret.

■ Bättre utrustning och utbildning stärker kvaliteten, skrev Sten Tolgfors. Uppgiften är fortfarande nationell och lokal och riktas mot bevaknings-tjänst.

Försvarsministern nämner att hemvänet ska stödjas av friviligorganisationerna.

Rekryteringen ska ”gärna” vara lokal, heter det.

Genom debattartikeln lättar Tolgfors på förlåten för den kommande försvarspropositionen. Alliansen tycks ha fastnat för idén om en kortare grundläggande soldatutbildning för ett större antal. De som inte väljer att fortsätta för att skriva kontrakt med stående eller kontrakterade förband blir rekryteringsbara för hemvänet.

Målet är att snabbt kunna aktivera fler förband än idag, nu tar det upp till ett år att sätta 11000 man på krigsfot, en tredjedel av insatsorganisationen.

Kravet att alla förband ska vara tillgängliga här och nu understryks också i regeringens planeringsanvisningar till

Sten Tolgfors vill uppgradera hemvänet till nationella skyddsstyrkor: ”Det ger mer status”.

Försvarsmakten som överlämnades samma dag.

Den 30 januari ska FM lämna sitt underlag som svarar på frågan om hur försvaret ska vara utformat år 2014.

KOSTAR INTE MER

Kärnan är ett antal bataljonsstridsgrupper, som var och en kan fungera som en nordisk stridsgrupp. Det blir alltså ingen skillnad mellan förbanden hemma och borta. Det är en

av förklaringarna till att försvaret ska kunna göra mer utan att kosta mer, förklarade Tolgfors under ett presseminarium.

Den stora numerären i Försvarsmakten ska efter 2014 utgöras av kontrakterade förband, men Tolgfors vägrade svara på frågor om antalet bataljonsstridsgrupper eller om hemvänet ska vara mindre eller större.

– I våras hade vi en debatt om huruvida hemvänet skulle tas bort eller halveras, nu pratar vi i stället om att utveckla hemvänet till nationella skyddsstyrkor, sa han.

Enligt försvarsministern handlar namnväxlingen om en identitetsutveckling. Det är mer status att utbilda sig för nationella skyddsstyrkor hade han förstått genom att prata med värnpliktiga han besökt under pågående direktutbildning.

KAN VÄRNA SIN BYGD

Framtidens svenska försvar bygger på en bottenplatta av frivilliga hemvärnssoldater, sa

Tolgfors. De kan värla sin hembygd och konceptet ger god lokal anknytning.

– Tidigare fanns en bild att hemvänet skulle inriktas mot stöd till samhället, men efter Georgien står det fullt klart att det är den militära uppgiften som står i centrum, sa Tolgfors.

I planeringsanvisningarna upprepas försvarsberedningens förslag om att anslutningen till hemvänet ska vara frivillig, men att personalen ska vara tjänstgöringsskyldig ett visst antal dagar per år.

En fråga som kan påverka hemvänet är att regeringen vill att Försvarsmakten yttrar sig över alternativet att den grundläggande soldatutbildningen koncentreras till ett fåtal garnisoner.

I högkvarteret är entusiasmen måttlig över dokumentet.

– Otydligt, ger ingen vägledning alls när det gäller volymen på hemvänet eller om förbanden ska finnas över ytan, säger en centralt placerad källa.

TEXT: ULF IVARSSON

FOTO: GUNNAR MÖRK

Ting i Uppsala

■ Det mesta talar för att Uppsala garnison får husera riks-hemvärnstenget 2009. Fyra alternativ har jämförts med Arongsborg, där tinget genomfördes 2007. Markstridsskolan i Kvarn och garnisonen i Uppsala är mycket billigare och har allt som behövs, men Uppsala väger över med tanke på att VIP-gäster har lättare att ta sig dit.

Hemvänet anpassas till tvåbefälssystemet

■ Tvåbefälssystemet börjar gälla från årsskiftet och trots att hemvärnets ledning tidigare sagt blankt nej till förändringar måste hemvänet anpassas. Det gäller de så kallade specialistofficerarna, som kan jämföras med de gamla underofficersgraderna.

Efter en diskussion i riks-hemvärnsrådets verkställande

Nya streck, vinklar och knappar i nya befälssystemet.

utskott i november arbetar nu rikshemvärnschefen under stor brådska fram sitt förslag. En skrivelse kommer att ges ut före jul för att personalen ska veta vad som gäller.

Omkring 10 000 befäl i hemvänet berörs.

TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON

Rådsersättningen förändras

■ Formerna för ersättning av ledamöterna i rikshemvärnsrådet har diskuterats på flera möten i år. Sedan 2006 har de

fått 1050 kronor per dag oavsett om det är vardag eller helgdag. Den statliga normen för sammanträden utgör basen. Sen skjuter rådet till mellanskilnaden. Arbetet i rådet ansågs vara värt det. Andre vice ordföranden Thomas Widlund

har nu sett över reglerna och föreslagit att rådet enbart ersätter förlorad arbetsförtjänst. Ingen ska vare sig förlora eller vinna på att sitta i rådet.

Eventuellt ökade kostnader på grund av att ledamöter kan ha höga löner vägs upp av att

ersättningen inte utgår under helger, då enbart det statliga arvodet. Idén vann gillande av ledamöterna i verkställande utskottet och ska utredas vidare.

ULF IVARSSON

Första intron klar för värnpliktiga

Skaraborgsgruppen har visat pionjäranda i Skövde. För första gången i hemvärvnets 68-åriga historia har en introduktionsutbildning genomförts under pågående grundutbildning.

■ Det var 134 skyttesoldater från 421. meksskyttekompaniet under utbildning vid Skaraborgs regemente, P4, som fick en försmak av hemvärvnet och nationella skyddsstyrkorna.

Ett dragplåster var den gamla hederliga ak 4B med rödpunktsikte för soldaterna som annars använder den något vekare ak 5:an med öppet siktet.

Ronja Cedergren från Örebro gillade skjutmomentet:

– Ak 4:an är häftig. Och klart coolt med rödpunktsikte. Det tog en stund innan kulorna satt på hundrametersbanan men sedan var det bara att trycka av, säger hon.

Hon och hennes kompisar ryckte in 28 januari och muckar 14 november. Då åker Ronja till Norge för att jobba där. Men när hon kommer hem blir det hemvärvnet.

– Jag ska självklart lämna in en intresseanmälan.

I Charlieplutonen vid Skåningskompani där Ronja i sin värnpliktsvårdag är förare på den 23 ton tunga pansarterrängbilen 203 A delar hon sin entusiasm för hemvärvnets intro med kompisarna på plutonen.

Och mannen bakom intron

Ronja Cedergren – cool skytt.

Skyttarna i Charlieplutonen gillar ak 4:an med rödpunktssikte.

Hans Eriksson på Skaraborgsgruppen är nöjd med såväl skjutglädjen som de värnpliktiga intresset. Efter intron lämnade 56 av 134 soldater in intresseanmälan, vilket motsvarar 42 procent. Hans Eriksson och hans kollegor fick ett utmärkt tillfälle att marknadsföra hemvärvnet i denna viktiga rekryteringsgrupp.

– Vi ger de värnpliktiga information om hemvärvnet och lär dem använda det vapen vi använder i hemvärvnet. Det ser bra ut, säger Hans Eriksson.

Skaraborgsgruppens chef, NE Nilsson var med under de två dagarna och kommer att förse

många utbildningsgrupper med soldater från denna intro. De värnpliktiga på P4 kommer från hela landet.

– Tanken är att spara tid på introduktionsutbildningen genom att lägga den i slutet av

GU och kraftsamla på de delar som soldaterna inte redan har under sin GU, hemvärvnskunskap och ombeväpning till ak 4B, säger han.

Regementschefer har enstående order att rekrytera 20 procent av sina värnpliktiga per år till hemvärvnet varför Skaraborgsgruppens initiativ kommer som en välkommen gåva.

– Under kommande veckor fram till utryckning kommer övriga soldater vid Skaraborgs regemente att genomföra motsvarande introduktionsutbildning, säger NE Nilsson.

Han hoppas att denna första introduktionsutbildning i sitt slag också ska dyka upp vid andra förband i Sverige.

TEXT & FOTO:
PER LUNQE

Facit av intron i Skövde

■ Efter genomförd introduktionsutbildning av Skaraborgsgruppen i Skövde kan nu NE Nilsson, chef för Skaraborgsgruppen, introns upphovsman Hans Eriksson och instruktörer skördta frukterna:

211 värnpliktiga har lämnat in intresseanmälan för hemvärvnet, tillräckligt många för att det banbrytande försöket med intro under pågående GU för värnpliktiga ska klassas som succé.

Normalt har förbandscheferna kravet på sig att leverera 20 procent av sina värnpliktiga till hemvärvnet efter avslutad GU.

I Skövde blev andelen 31 procent.

Samtliga som genomfört intron i Skövde kommer att läggas upp i PLIS och vara sökbara inom Försvarsmakten. Dessutom kommer de värnpliktigas kontaktuppgifter att skickas till de utbildningsgrupper där de bor.

– Nu återstår rekrytering av inneliggande vakt- och beredskapsvärnpliktiga som rycker ut andra veckan i december i år. De kommer att få introutbildning första veckan i december, säger NE Nilsson.

PL

Hans Eriksson – pionjär.

Visbybor skrämda när Gotlandsgruppen övar

■ Vid en övning då Gotlandsgruppen spelade med hot mot Radio Gotland i Visby blev delar av Visbys invånare skrämda av en figurant med vapen. Kunde ni ha skyttat för att undvika upprörda känslor?

– Nej, situationen hände

under framryckning, säger Gotlandsgruppens chef Lars-Åke Permerud.

Jag skulle ha blivit orolig om jag stötte på en man i civila kläder med balaklava och avsågad hagelbössa på Norrmalmstorg. Finns det fog för att Visbyborna kände oro?

– Nej, det tycker jag inte. Snart nog förstod de att detta var övning.

Två hyplutoner var engagerade i övningen vid Radio Gotland. Deras uppgift var att skydda radiostationen som var utsatt för hot. Normalt över

Gotlandsgruppen i terräng men nu var det dags för SIB.

För utomstående tedde sig, enligt belagotland.se, övningen som mycket realistisk. Många hörde av sig till polisen efter att ha sett figuranten med vapnet.

PL

Vänstern backar upp nationella försvaret

Socialdemokrater, och vänsterpartister slår vakt om en rikstäckande organisation användbar både i krig och fred.

■ Riksdagen har fått ett tiotal motioner om hemvärvet att ta ställning till. Vänsterpartisten Gunilla Wahlgren och fyra av hennes partikamrater vill att regeringen ska permanenta direktutbildningen. Inte nog med det, motionärerna anser också att hemvärvet ska finansieras via ett eget anslag i statsbudgeten. Det skulle ge organisationen stabilitet och statsmakterna kunde mera direkt styra storleken.

I en partimotion med Lars

Ohly som första namn vill man dra ner på i stort sett allt i försvaret utom förbandsverksamheten, hemvärvet och de frivilliga organisationerna inom totalförsvaret. Där höjer (v) budgeten med totalt 100 miljoner kronor, varav hemvärvet får 80 miljoner kronor extra jämfört med i dag. Ett påslag i storleksordningen 40 procent.

I motionen föreslås också en parlamentarisk utredning om verksamheten och uppdraget i framtiden.

I flera socialdemokratiska motioner framhålls hur viktigt det är att ha en organisation över hela landet. Peter Hultqvist och Marita Ulvskog skriver att huvuduppgiften självklart ska vara militär. Men det förhindrar inte att hemvärvet finns väl grupperat i samhällets övriga krisstöd. På detta sätt fördjupas folkförsvarsranken.

Folkförankringen tas upp även i en motion av Anders Karlsson (s) med flera.

"Vi avvisar en personalbemanning som innebär att det skapas en liten dyr expeditionskår bestående av heltidsanställda yrkes-soldater", skriver de. En större volym bör få grundläggande militär utbildning, de bäst lämpade går till internationell tjänst övriga erbjuds att ingå i nationella skyddsstyrkan.

Motionerna ska nu behandlas av försvarsutskottet och flertalet av dem antas eller förkastas troligen av vårriksdagen.

ULF IVARSSON

Pang på buset i nya reglementet

■ En typisk motståndare i dag kan vara en ensam desperado på 10–15 meters avstånd. Snabbt eldöppnande är nödvändigt. Var skottet träffar är mindre viktigt.

En utbildningsmetod för detta beskrivs i nya skjutreglementet för ak 5, men högkvarteret glömde bort 30 000 automatkarbiner 4B i hemvärvet. Nu är den bristen avhjälpt. Hemvärnsfänriken Fredrik Strand i Småland har på eget initiativ arbetat om reglementet att passa även för ak 4B.

Metoden prövades nyligen med gott resultat på de nyinryckta tremånaderssoldater-

na i Västernorrlandsgruppen.

Försöken ägde rum under överinseende av major Magnus Norhult, chef för HvSS utvecklingsavdelning:

– Det här är utmärkt träning för våra skyddsvakter. Den stora skillnaden mot förut är att vi börjar tidigare med första skottet och med målet att kunna skjuta tre snabba skott och träffa någonstans i figuren, säger Magnus Norhult.

Ett tjugotal övningar genomförs på detta sätt innan soldaterna får gå över till precisionsträning på 100 meter.

I regel brukar de då inte ha några svårigheter att sätta

Det är viktigare att du träffar, än var skottet sitter.

pilarna i en 1/3-delsfigur.

Sex instruktörer från Västernorrlandsgruppen och Örebro- och Värmlandsgruppen utbildades i maj. Så snart rikshemvärvensavdelningen och Försvarsmaktens vapenofficerare godkänner det omarbetade reglementet så kan HvSS ta emot elever för ett 20-timmars instruktörspaket.

– Det är endast små justeringar som återstår av utbildningspaketet innan det kan köras ut på stor bredd och instruktörsutbildning påbörjas, säger Magnus Norhult.

TEXT: ULF IVARSSON

FOTO: MAGNUS NORHULT

Tummen ned för blekingealternativ

■ Hemvärnsrådet i Blekinge är rasande över att de inte i tid fick information om att Blekingegruppen stod på nedläggningslistan. I en skrivelse till staber i högkvarteret och rikshemvärvensrådet uttrycker man stor oro för framtiden om ansvaret för utbildningen flyttas utanför länet. Som alternativ föreslås att minst två yrkesofficerare knyts till varje hvba-

talon. Vidare att minst en halvtjänst som materielofficer inrättas vid bataljonerna. Marinbaschefen ska själv få välja var stöd och ledning ska finnas geografiskt.

Ett utkast till svar diskuterades på rådmötet 10–11 oktober.

Det kommer att handla om att frågan är överspelad efter allianspartiernas stopp för ned-

läggningen av förband.

Rikshemvärvschefen fick mindre än en vecka på sig att ge synpunkter. Han kunde dock konsultera rikshemvärvensrådet, vars verkställande utskott sammanträdde samma vecka.

I VU fick Roland Ekenberg stöd för sitt alternativ.

Mycket kritisk till brevet från Blekinge var ledamoten i rådet Jan Andersson:

– Utbildningsgrupperna får inte vara miniregementen som håller på sitt revir och där officerarna i kraft av sin ställning lyckas få med sig rörelsen. Hemvärvet kan klara sig utan utbildningsgrupper. Det viktiga är att hemvärnssoldaterna är lika efterfrågade i morgon och att stöd i någon form alltid kommer att finnas.

ULF IVARSSON

GPS-systemet imponerade på kurs

■ Handburna små behändiga GPS-mottagare är kompetenta och på många sätt användbara små ”manicker”.

Man kan använda GPS bland annat i skog och mark, i trafiken, på sjön och på många andra ställen. Även i det militära är GPS numera ett flitigt utnyttjat system.

En GPS-kurs genomfördes i Härnösand en lördag i mitten av oktober.

Johan Dahlén från Örnsköldsvik lärde elva kunskapstörstade elever massor om detta förnämliga navigationssystem.

Kursen bjöd både på teori och praktiska övningar med waypoints och positionsbestämmningar.

LÖNSAM DONATION

Försvarsutbildarnas utbildningsledare Ingvar Bergstedt inledde kursen med att berätta att utbildningen kan genomföras tack vare att Försvarsutbildarna ställt upp med egna medel.

– Det är möjligt tack vare en donation på 30-talet av framlidne reservkaptenen Wilhelm Edwall vid dåvarande Västernorrlands regemente, berättade Bergstedt.

– Edwalls donation har tack vare kloka placeringar på börsen ökat till åtskilliga miljoner i värde och avkastningen används

Fantastiskt! Den fungerar!

nu till bland annat utbildning och stipendier till flitiga kursdeltagare, konstaterade Ingvar Bergstedt.

Det är många medlemmar i Försvarsutbildarna i Västernorrland som i dessa tuffa be sparingstider sänder tacksamma tankar till kapten Edwall uppe i sin himmel.

FRÅN TEORI TILL PRAKTIK

Kursdeltagarna vandrade en slinga i det vackra höstväderet och klickade på GPS-mottagarna för att markera sina positioner. Dessa syntes på detaljerade kartor på skärmarna som så kallade waypoints.

– Fantastiskt. Det fungerar, utropade kursdeltagaren Åsa Stålnacke som gick slingan en

gång till med hjälp av sin GPS-mottagare och kunde konstatera att allt funkade som hon fått lära sig i lektionssalen.

Positionsbestämning med GPS bygger på avståndsmätning från ett antal satelliter.

För att få en exakt position krävs att mottagaren har kontakt med minst tre satelliter. Vid kontakt med minst fyra satelliter ges information även i höjd.

GPS-systemet bygger på att tidigningen är mycket exakt. Varje satellit har fyra atomklockor ombord – en som används och tre i reserv. För att tidmätningen skall bli exakt krävs att alla satelliter skickar ut sina koder samtidigt.

Avståndsmätningen går till så

att man mäter skillnaden i tiden det tar för varje satellits signal att nå mottagaren. På grund av att signalen går med ljusets hastighet kan man räkna ut hur långt det är till satelliten.

NÄSTAN EXAKT

Eftersom satelliternas position är känd går det sedan också att räkna ut var man befinner sig. Felsmarginen är så liten som några få meter oavsett var på jorden man befinner sig.

GPS-systemet har utvecklats i USA. Nu håller man på att bygga upp ett liknande system i Europa som döpts till ”GALILEO”. Det ska vara klart att tas i bruk om några år. Ryssland har ett eget system som kallas ”Glonass”.

Johan Dahlén kunde under kursen berätta att GPS sedan några månader får användas i hundpejlar.

– Det öppnar fantastiska möjligheter. Bland annat är det möjligt att exakt fastställa var hunden befinner sig, påpekade Johan Dahlén.

Även det gamla hederliga sättet att ta ut kurser med hjälp av magnetkompasser provades liksom positionsbestämningar på kartan med hjälp av det nya UTM-systemet.

TEXT & FOTO:
UNO GRADIN

Nätverket lyft för museet

■ Genom att nu ingå i nätverket Sveriges militärhistoriska arbete har hemvärmuseet på Vällinge fått en stabil ekonomi. Rikshemvärvsrådet kan få 60 procent av kostnaderna täckta från SMA. Dock högst 100000 kronor. Motkraven är handikappanpassning senast 2010 och lokal och regional marknadsföring.

Rådets arbetsgrupp för museet presenterade på ett möte 10–11 oktober en lång lista på åtgärder och visioner.

Besökarnas sinnen som syn,

hörsel och känsel ska stimuleras, museet vara öppet oftare, tillfälliga utställningar ordnas och prylar kunna säljas.

– Vi har också som ambition att delar av samlingen ska kunna visas på Armémuseum, säger Susanne Samuelsson i arbetsgruppen.

Under 2008 har mycket hänt. Samtliga föremål har inventerats av intendent Lars-Gunnar Sederlin. Han har svarat för extra öppethållande, vapnen har gjort obrukbara och bidrag har sökts och erhållits.

Hv-musiken i blåsväder

■ Tre gånger har rikshemvärvschef Roland Ekenberg tvingats skjuta upp sista datum för certifiering av musikkårerna. I dag gäller ”under 2009” och av 31 har tio sin uppspelning kvar. Förseningen beror på att det bara finns en inspektör, Torgny Hansson, och han går dessutom snart i pension.

En utredning från Försvarsmusikcentrum föreslog faktiskt nedläggning tidigare i år, men efter stenhård

FOTO: GÖRAN LINDQVIST

kritik kastades den i papperskorgen. En ny utredning har tillsats. Syftet är att spara pengar och hvmusiken berörs.

Om kårerna inte klarar inspektionerna kommer det att bli ganska tyst i delar av inlandet och ju längre norrut man kommer, säger Ingmar Badman, centrala musikrådet.

BL

Rekryteringen rullar i Östergötland

Minskande rekryteringsunderlag stoppar inte östgötarna som både har koll och rulle på rekryteringen.

■ Under rekryteringssatsningen "Kullagret" som är en utbildning för rekryterare gnuggades 16 aspiranter från hela Östergötland i konsten att rekrytera och rekrytera rätt till hemvänet.

– För många är rekrytering detsamma som att släpa ut en massa terrängbilar, hänga upp banderoller, köra stridsuppvningar med mera, säger Göran Lindqvist med 20 års erfarenhet av hemvänet.

– Den stort upplagda showen med terrängbilarna ska förhoppningsvis leda till att dussintals intresserade kommer fram och sätter en signatur på en intresseanmälan. Men det blir sällan signaturer. Det här är inte bästa sättet att rekrytera.

KLÄTTRA ÖVER HINDER

I stället menar Göran Lindqvist i den nya satsningen Kullagret att den bästa rekryteringen är mun till öra. Då måste rekryteraren veta hur samtalet ska läggas upp och han eller hon måste ha kunskap om hemvänet.

SVEN SVENSSON

Under första dagens utbildning blev det mycket dubbeltaktad kommunikation.

Kursledarna Göran Lindqvist och Lasse Stenström började bygga organisationskunskap, slipa de olika delarna i rekryteringsprocessen, ge delarna i hur man motiverar och de klassiska teknikerna för sälj- och avsluts-teknik.

– Vi satsade särskilt på en detalj som ofta varit ett oöverstigligt hinder för en lyckad rekrytering. Det var att rätta till den tydliga bristen på förståelse för hur omfattande processen fram till Intro 3-klar soldat är. Många faller ur på den resan för att vi inte har full koll, inte håller tempot uppe, inte etablerar kompiskontakte och inte ser till att varje förband har en avdelad person som har totalansvar för de nya soldaterna, säger Göran Lindqvist.

I november rullade del två i Kullagret. Då erfarenheter byttes efter första delen.

SVEN SVENSSON

Fältmässig skarpskjutning kräver regeländring

■ För skjutövningar med skarp ammunition vid tremånadersutbildningar får nu övningsledare göra avsteg från regeln i SäkI om hylsfångare på ak 4B.

Under tremånadersutbildningarna på Örebro- Värmlandsgruppen och Västernorrlandsgruppen vid skarpskjutning med ak 4B vill HvSS ha övningsförhållanden som är verklighetsanpassade enligt konceptet "train as you fight".

HvSS och utvecklingschefen Magnus Norhult har väckt frågan om undantag från gällande bestämmelser i SäkI

vilka godkänts av Försvars-maktens säkerhetsinspektion.

Reglerna i SäkI om hylsfångare ska förhindra olyckor som kan uppstå då hylsor under eldgivning kastas ut från vapnet. Med det undantag som givits gäller nu ett säkerhetsavstånd i sida på fem meter från skytt samt att övade hvsoldater, som befinner sig inom fem meter från eldgivande vapen, använder skyddsglasögon.

Dessutom ska hylsor på marken avlägsnas efter genomförd skjutning.

PER LUNQE

KÄSA, BESTICK, GUMMISTÖVLAR 90, TÄLTLYKTA, YXA, FÄLTSPADE,

HINKAR, GRÄVSPADE, VÄRMEJACKA 90, VÄRMEBYXA 90, RYGGSÄCKAR, MASKERINGSNÄT, TELEFONVÄXEL, SNÖSKYFFEL, FÖRBANDSVÄSKOR, VATTENDUNKAR, TÄLT, FÄLTFLASKA, FICKLAMPA, SNÖKEDJA,

MILITÄRA FORDON SAMT UTRUSTNING

VI TACKAR ALLA
VÅRA KUNDER
FÖR I ÅR, OCH
ÖNSKAR ER EN
GOD JUL OCH ETT
GOTT NYTT ÅR!

10% RABATT

PÅ NEDANSTÄNDE VAROR TILL DE SOM
LÄSER TIDNINGEN HEMVÄRNET

OBS! DU MÅSTE UPPGE TIDNINGEN HEMVÄRNET I SAMBAND MED
BESTÄLLNINGEN FÖR ATT ERHÄLLA 10 % I RABATT.
ERBJUDANDET GÄLLER T O M 2009-01-31 OCH
GÄLLER ENDAST NEDANSTÄNDE VAROR:

- SOVSÄCK MED INNERPÄSE
- KANTIN 10B /S
- BÄRMATTA
- SJUKBÄR 2
- T-SHIRT I 90 CAMO
- STÄLTERMOS 1L
- VIKMUGG
- SHEMAGHS
- ELDSTÄL
- FICKLAMPA 3
- ISOLERKÄRL 13L
- BÄDDMATERIAL SÅ SOM
PÄSLAKAN, ÖRNGLÖT,
KUDDAR, FILTAR, M.M.

PRISER HITTAR DU PÅ HEMSIDAN WWW.SURPLUS.SE
ELLER OM DU RINGER TILL OSS!

MERA SVENSKT CAMOUFLAGE, BYXOR, JACKOR OCH
REGNLÄDER KOMMER UNDER DECEMBER/JANUARI MÅNAD.

Active Life Equipment

Kvarngatan 10, Slutarp / Falköping
0515 - 330 04, 0515 - 330 05, 0515 - 330 06,
0708 - 51 93 03, Fax: 0515 - 333 90, info@surplus.se
Ring före besök

www.surplus.se

HALSDUK, PARKAS N3B, PÄLSMÖSSA, CYKEL, SKIDOR,

Vänstern kommer med lösningen

■ Nationella skyddsstyrkorna måste bli självförsörjande på personal. Den slutsatsen har rikshemvärnssstabens kommit fram till efter ett analysarbete.

Regeringens planeringsanvisningarkom starkt försenade och säger inget om personalförsörjningen. Försvarsmakten måste därför gå efter sin egen perspektivplan. Den fastslår att hemvänet ska bestå av 30 bataljoner och 16 700 soldater.

Insatschefen Anders Lind-

ström har också sagt att han klarar sig med den volymen.

60 års erfarenheter visar att hemvänet är ungefärlig 2,5 gånger så stort som värnpliktskulen. De sista värnpliktiga rycker in i 2010 och sen ska bemanningen ske genom avkastning från det lilla yrkesförsvaret, något som alla nu inser är omöjligt. Det skulle bara räcka till ett hemvärv om 3000–6000 soldater, har staben räknat ut.

Frivilligorganisationerna för-

väntas leverera 250, ungdomsutbildningen 150 och sen behövs 1280 skyttesoldater. Man skulle därför behöva direktutbilda 1900 om man räknar med ett visst tapp under utbildningstiden och antar att alla stannar i tio år, vilket de inte gör i dag.

Behovet erkänns av högkvarterets alla berörda avdelningar, men i det "världsmästerskap i särintressen" som försvarsgrupparna hamnat i är det en öppen

fråga om direktutbildning kan klämmas in i ÖB:s plånbok.

En utväg för att slippa konflikten om medlen kan således vara att gå över till den danska modellen där hemvänet är en egen myndighet. Men det har försvarsminister Sten Tolgfors sagt nej till. En annan lösning skulle då kunna vara att hemvänet blir en egen anslagspost, som vänsterpartiet motionerat om.

ULF IVARSSON

Ytterligare en utbildning klar för Internet

■ I samverkan med Maincon har HvSS nu lätit färdigställa ytterligare ett internetbaserat utbildningsprogram.

Det förra avhandlade ak 4B, materieljänst, och finns sedan ett år tillgängligt på Försvarsmaktens server. Nu är även ett

Att kunna kartan är nödvändigt.

FOTO: MAGNUS NORHULT

utbildningsprogram för lägesangivelse på karta med stöd av UTM klart och snart operativt på nätet.

LÄTT ATT FÅ TAG PÅ

HvSS har haft i uppgift att ta fram programmet tillsammans med det Östersundsbasenbaserade företaget Maincon.

– Kul att vi är klara i tid och att det vi presterat är till nytta

för hela Försvarsmakten. Vi återgick ju till UTM/MGRS koordinater i juli 2007, säger HvSS utvecklingschef Magnus Norhult som har varit huvudansvarig på HvSS.

Det nya programmet är lätt att komma över. Man beställer inloggningssuppgifter och lösenord precis på samma sätt som för ak 4B-programmet.

– Ja, detta är något som alla

bör kunna. Programmet omfattar även lägesangivelser med polär och rätvinklig metod. Redan nu ligger Attundabataljonen i Stockholm i startblocken inför sin stabsövning i höst, säger Magnus Norhult.

På HvSS sida på EMIL (internet) finns anvisningar för hur lösenord kan beställas via respektive utbildningsgrupp.

SVEN SVENSSON

Chef kritiseras efter blixtolycka

■ Chefen för Marinbasen i Karlskrona får kritik i en anmälan av Marinbasens läkare. Läkaren menar att det kristeam som finns tillgängligt borde ha kopplats in efter att blixten slagit ner och skadat ungdomar som utbildades av hemvänet på Kosta skjutfält i somras.

Läkaren som står bakom anmälan skriver att "krisledning

och krisstöd inte verkar fungera vid olycka".

Utbildningsledaren Cai Wendel vid KRAM menar dock att läget var under kontroll efter olyckan.

– Jag och mina instruktörer agerade direkt och tog hand om de skadade. Jag hade samtal såväl med vakthavande befäl som med huvudskyddsombudet

vid Marinbasen, säger han. Hemvänet klarade sig utan kuratorer och psykologer i Kosta.

I slutet av november återsändes ungdomsgruppen med Cai Wendel och instruktörer.

– Alla 15 som gick ut godkända har nu fått placering i hemvänsförband, säger Cai Wendel.

PL

Nisse från Manpower tog över blåtungan

■ Efter beslut i Försvarsmaktens insatsledning om stopp för hemvärnssoldater under blåtungeinsatsen på grund av ersättningsregler tog Jordbruksverket hjälp av Manpower och "Nisse" som bemanningsföretaget lanserade i sin marknadsföring för fem år sedan.

– Vi gick ut till tre bemanningsföretag och anlitade Man-

power som låg bäst till i pris, säger Hans Wallin, personaldirektör på Jordbruksverket.

35 assistenter från Manpower är ute i skånska och halländska kohagar för att fösa in nötkreatur till vaccinationsbåset.

– Självklart välkomnar vi hemvärnssoldater i den fortsatta insatsen. De blir då tillfälligt anställda av Manpower som

står för arbetskläder.

Hans Wallin har goda erfarenheter av hemvärnssoldater både vid den insats de gjort under den aktuella blåtungan och tidigare fågelinfluensan.

– Jag hoppas att ersättningsreglerna ändras så att vi även i fortsättningen kan ta hjälp av hemvänet.

Rättelse

■ Tyvärr stämmer inte bildtexterna på sidan 30 i nr 4/08. Insatschefen på den övre bilden heter Tord Jonsson. Det är han som är chef på vägverket i Ånge. Tord avlöste Daniel Zetterqvist (nedre bilden), som jobbar på SCA i Ortviken.

PL

Inga män bakom ratten – ännu

■ Det blev nej för manliga fordonsförare vid Kvinnliga bilkårens riksstämma i Härnösand. 13 av 130 delegater röstade nej. Men beslut fattades om två tredjedels majoritet vid stadgäfrikan mot nuvarande gällande enhälliga beslut.

– Vi kommer nu att genomföra en extra stämma 7 februari 2009 och då hoppas vi kunna klubba in manliga fordonsförare i bilkåren, säger riksbilkårchefen Reidun Eklöw.

Hon menar att det är helt i linje med det värdegrundarbetet Försvarsmakten genomför att inte diskriminera män som förare.

– Dessutom har vi en stor rekryteringspotential om vi släpper in män. De värnpliktiga män som inte genomfört termin tre har redan grundutbildning och de blir förstas en stor resurs för oss, säger Reidun Eklöw.

Kvinnliga bilkåren är viktig för hemvärvnet. Med 6000 medlemmar och 80 instruktörer på 102 kårer förser bilkåren hemvärvnet med förare. Behovet hos hemvärvnet ligger på bataljonsnivå, hos insatsplutoner, kompaniledningar och hvundkompanier.

– Vi bemannar 52 procent av det fullständiga behovet inom hemvärvnet i år. Och det är unga förare, medelåldern ligger på 42 år, säger Reidun Eklöw.

Genom grundutbildning för hemvärvnet ges kompetens för förare av tung lastbil, terrängbilar, minibuss med släp och norr Dalälven bandvagn 206.

I fred är rekryteringsuppdraget det viktigaste. Bilkåren arbetar även med kampanjer för trafiksäkerhet och med att sprida totalförsvarsinformation.

En uppskattad talare på riksstämman var rikshemvärnschefen Roland Ekenberg som inte bara tog emot kunglig medalj i silver, utan även rungande applåder från 400 gäster vid middagen i S:t Petrilogen för sitt middagstal.

Mini-Sälen på födelsedagen

■ Arrangemanget kring hemvärvnets 70-årsdag börjar klarna. En tidsplan med utpekade ansvariga för varje inslag har skrivits. Det hela får en klart seriös prägel och förutom jubileumsmiddagen tonas det centrala festandet ned. Fredagen den 28 maj 2010 ordnas sex seminarier runt om i landet med namnkunniga deltagare så att pressen lockas dit för att skriva.

– Vi ser det här som ett ”mini-Sälen”, säger 1:e vice ordförande i rikshemvärnsrådet, Roland Svensson. Med det menas ett upplägg som liknar Folk och Försvars rikskonferens. Bakom seminarierna står Folk och Försvar och hemvärvnet tillsammans.

Huvudsyftet med jubileet är marknadsföring och att hedra rörelsens personal. På lördagen visar förbanden därfor upp sig i de flesta stora städer under stridsövningar.

Rikshemvärnsrådets nota för jubileet kan bli upp till en miljon kronor beroende på hur stora bidrag som betalas ut till hemvärnsråden, som kan ansöka om stöd till lokala aktiviteter.

Stridsövningarna täcks av normala verksamhetsmedel.

– Ett genomburkt upplägg som borde nå långt. Frågan är om man kan hitta något som når längre, säger ledamoten av rikshemvärnsrådet Jan Andersson.

Ersättning diskussionsfråga i Kalix

■ Det har blossat upp till diskussion om ersättning till hemvärvnet. Först ut var Svante Lejon vid Övertorneå hvakompani som i Norrbottens-Kuriren tyckte att ersättningen är alldelvis för låg.

Svante Lejon hade ringt till sina hemvärnssoldater för att genomföra ett eftersök i Kalix. Då möttes han av flera nej.

– Dålig ersättning samt svårt att få ledigt från jobbet var orsaken. Prioriteringarna i samhället är tokiga. Vi som alltid är i beredskap är negligerade och försummade, säger han.

KORT VARSEL

Klockan var sju på morgonen aktuell dag då förfrågan kom om insats av hvakompaniet. Svante Lejon tog fram sin lista och började ringa. Men de blev alltså många nej. Förutom det korta varslet som innebar att soldaterna inte hann begära ledigt från sina arbetsgivare, upplevde han att många tycker ersättningen är för låg.

Dagen efter i samma tidning svarar Lennart Andersson som är vice ordförande i Lapplands-jägargruppens hemvärnsråd och Roland Lång, ställföreträdande chef för Överkalix hemvärns-

kompani. De känner inte igen sig i de uttalanden som Svante Lejon gjort.

ERSÄTTNING INGEN LEDSTJÄRNA

– Jag har aldrig varit med om att någon tackat nej med motivering att det är dålig ersättning, säger Roland Lång.

Lennart Andersson tycker att Svante Lejon ”blandar pön och äpplen”:

– När det gäller skarpa uppgifter har jag aldrig hört något knorr om ersättningen. Tvärtom är det vår plikt och vårt intresse att hjälpa till som styr. Ersättningen är ingen ledstjärna, säger han till Tidningen Hemvärvnet.

Lennart Andersson menar att frågan om ersättning inte ska drivas på det sätt och genom de kanaler som Svante Lejon gjort.

– Vill vi diskutera ersättningsfrågan ska det gå genom den medinflytandeorganisation vi har i hemvärvnet eller vända oss direkt till rikshemvärnsrådningen, säger han.

Lennart Andersson har själv inte hört några krav på högre ersättning.

PER LUNQE

Musikbråket slutade lyckligt

■ Bråket om bokföringen av CMR:s Centrala musikrådets pengar fick ett överraskande slut på rikshemvärnsrådets senaste möte. CMR är formellt en arbetsgrupp i rådet men har egen stämma, eget organisationsnummer och egna revisorer. Man vill ha kvar sin självständighet och inte ingå i rådets bokföring.

– Det här är inte så lite småaktigt, sa CMR:s Ingmar Badman under diskussionen apropå

rådets krav på att samla redovisningen.

Han förklarade sig ändå nöjd sedan CMR:s föreningsmedel lyfts ur rådets budget. Kvar blir posterna stipendier och försäkring av notbiblioteket, som ska betalas av rikshemvärnsrådets anslag från Försvarsmakten.

Inkomsterna i CMR kommer från medlemsavgifter och försäljningen av skivor. Intäkterna används till rättigheter och arrangemang.

Börsnedgången drabbar rådet

■ Nedgången på börsen gör rikshemvärnsrådet fattigare. Mellan 1 januari och 10 oktober hade kapitalet krympt från 13 miljoner till 8,5.

– Vi sitter still i båten och planerar inga akuta åtgärder, säger Thomas Widlund i ekonomiutskottet.

KFÖ här för att stanna – personlig kontakt krävs

Efter genomförda försök med KFÖ-vecka hos Västernorrlandsgruppen, Dalregementsgruppen och Örebro- Värmlandsgruppen kan nu erfarenheterna summeras.

■ KFÖ-metodiken är här för att stanna. Plutonen ska samlas. Utbildningsgrupperna är eniga: Ersättningen för deltagande måste höjas. Och telefonen tycks vara en väg till framgång.

KFÖ-veckan eller Hemvärnsveckan har lämnat avskjutningsrampen. 2009 kommer 29 bataljoner att övas i denna form och 2010 är hemvärnets alla bataljoner med i KFÖ-veckor.

Rikshemvärnschefen satte före metodförsöken flera mål, bland andra att hemvärnets viktigaste stridande enhet, plutonen ska vara i fokus. Förbandsuppfyllnaden ska vara acceptabel 2010, 85 procent.

Deltagandet, det vill säga förbandsuppfyllnaden eller närvaren, kunde under metodförsöken ha varit bättre skriver utbildningsgrupperna i sina rapporter efter KFÖ-veckorna.

I Västernorrland deltog 42 procent av 233. hbataljonens soldater och befattningshavare. I Dalarna slöt 43 procent upp i 533. hbataljonen och i Örebro- Värmlandsgruppens 512. hbataljon deltog 60 procent.

KFÖ-VECKAN BRA METOD

I Västernorrland genomfördes metodförsöket med en tydlig målsättning om att nå 85 procents deltagande och utbildningsgruppen ville hitta former för hur utbildningen och övningen kan genomföras med plutonen som den viktigaste byggstenen i bataljonen. Närvaron blev inte vad gruppen hoppats på. Dock anser gruppen att KFÖ-veckan är en bra metod för att på ”ett koncentrerat och effektivt sätt” genomföra utbildnings- och övningsverksamhet.

KFÖ-metodik användes med modifikation. Det blev i Västernorrlands upplägg en kraftsamling till vardagar. Meniga hem-

Plutonens agerande i strid sätts i fokus under KFÖ-veckor. Här insatspluton ur Tingvalla hbataljon.

ARKIVBILD

värnssoldater ryckte in onsdagskväll och ryckte ut tidigt fredag kväll. Ett av skället till det låga deltagarantalet bedöms vara att de meniga var med på vardagar.

I stället för traditionell metod där förstegsmodellen slårper in ”uppfirån och ner” och där meniga rycker in först fredag och övas helgtid, försökte Västernorrlandsgruppen med vardagar för 20-timmarssoldaterna. Detta visade sig i gruppens utvärdering inte vara optimalt för att fylla plutonerna.

Upptagningsområdena för gruppens bataljoner är i huvudsak Sundsvall och Örnsköldsvik med dominanter arbetsplatser i massaindustrin med skiftgång. Att så få 20-timmarssoldater deltog kan bero på att många arbetar skift och att full kostnadstäckning inte ges. Dessutom kan, enligt gruppens utvärdering, nedläggningshotet mot gruppen ha spelat in.

PLIKT I FRIVILIGHETEN

En lösning som Västernorrlandsgruppen för fram för att få bättre deltagande är att vid nästa KFÖ följa gängse upplägg med förstegsutbildning under veckodagar och låta meniga soldater rycka in fredag. Det betyder att bataljonschefer och kompanichefer rycker in måndag, tisdagen används

till förberedelser, under onsdagen kommer plutonchefer, torsdag gruppchefer och fredag alltså meniga.

Gruppen vill kunna ge högre ersättning för deltagande. Dessutom menar gruppen att KFÖ-veckan inte bör vara det enda övningstillfället under året. Delad KFÖ-vecka förs fram som en lösning på den låga närvaren.

I Dalarna är bedömningen att utbildningsmetodiken, med dagens förmåner och tillämpning av hemvärnsavtalet, KFÖ-vecka inte löser problemen med närvaro för 20-timmarssoldaterna. Detta innebär vidare övningsmässigt att plutonens förmåga till strid inte blir tillräcklig.

För att nå målet om avtalsuppfyllnad under KFÖ-veckan menar Dalregementsgruppen att det antingen behövs attitydförändringar kring hur soldaterna ser på innebörderna av avtalet eller så behövs det förändringar i regelverken.

– Hemvärnet är en frivillig rörelse och frivilligheten genomsyrar verksamheten. När vi rekryterar nya soldater måste vi vara tydligare med vad frivilligheten innebär. Det är frivilligt att gå med i hemvärnet men avtalet innebär en skyldighet att fullgöra minst avtalad

utbildningstid varje år, säger Patrik Warström på Dalregementsgruppen.

Hemvärnet har inga andra möjligheter än att säga upp avtalet om soldaten inte visar sig.

– Det vill vi inte och därför måste vi arbeta på förståelsen av avtalets innebörd, att det från soldatens sida handlar om en förpliktelse mitt i frivilligheten. Soldaten måste helt enkelt prestera sina timmar och det måste vi vara mycket tydliga med när vi rekryterar, säger Patrik Warström.

Detta även om så kallade nollor, soldater som inte visat sig under två år, stryks ur rullorna allmänt.

Nu diskuteras inom hemvärnet en ny form för kontrakt, ett kontrakt som i princip inte förändrats sedan 1940. Tanken är att hemvärnskontraktet ska innebära en förpliktelse för soldaten att genomföra en förbandsövning som KFÖ en gång om året. Det nya kontraktet har en lång och snärig väg med lagändringar innan det kan förverkligas, men målet är klart.

HÖGRE ERSÄTTNING KRÄVS

Ett sätt att få bättre närvaro, som bland 20-timmarssoldaterna under Dalregementets KFÖ-vecka låg på 33 procent, är att höja ersättningen. Normen i dag är sjukpenninggrundande inkomst, SGI. Tanken har väckts inom hemvärnet att den som är med på en KFÖ ”inte är sjuk”, det vill säga ersättningen ska inte relateras till ersättning för sjukdom från Försäkringskassan. I stället borde inkomstbortfallet vara basen för ersättning. Men än så länge gäller SGI.

– Många har inkomster som ligger över sjukpenninggrundande inkomst. De förlorar där-

för pengar på att delta i övningar. När vi nu satsar på KFÖ-veckor och all vår övningsbudget går till dessa, måste vi för att kunna producera bataljoner med stridsdugliga plutoner, se till att soldaterna kommer och då måste vi också ge rimlig ersättning, säger Patrik Warström.

Ett radikalt förslag som fördes fram när utbildningsgruppcheferna diskuterade KFÖ-veckan på HvSS är att införa ett bonussystem som ger bataljonschefer högre ersättning om närvaren når acceptabel nivå. Frågan är då om bataljonschefen blir ersättningspliktig om närvaren visar sig ligga orimligt under acceptabel nivå?

Örebro- Värmlandsgruppen drar slutsatsen i sin utvärdering att KFÖ-veckan är här för att stanna: "En bra balans mellan övningsmomenten, lagom stegring och delaktighet under hela processen, har lett till att modellen med sammanhållen KFÖ upplevs som en klar förbättring och reell kompetenshöjning, jämfört med traditionell vår och höstövning."

– Om vi ser på tidigare upp lägg som inneburit flera helgers utbildning där många övade missat någon helg menar vi att en samlad KFÖ-vecka ur utbildningssynpunkt är bättre, säger Gert Malmkvist på Örebro- Värmlandsgruppen.

Han ser liksom Patrik Warström och Västernorrlandsgruppen att ersättningen måste upp:

Strid i stadsbebyggelse, Älvborg. Plutonens uppträdande i denna miljö kommer att ingå som en naturlig del i KFÖ-verksamhet.

ARKIVBILD

– Det är svårt för en familjeförsörjare att motivera en veckas frånvaro från familjen med ett ekonomiskt minus som följd.

För hemvärnsförband där många arbetar borta eller har egna företag och maskiner som inte kan stå still utan allvarliga ekonomiska konsekvenser, blir inkomstbortfallet för stort, menar Gert Malmkvist:

– Så det vi pratar om är att ha förstegsutbildningen som sker en helg, eller en till tre helger före utbildningshelgen då de meniga rycker in.

TELEFONEN HÖJER NÄRVAREN

Gruppen menar att det finns allvarliga brister som måste åtgärdas. Det är bland annat vapenförvaringsmöjligheter i Värmland och svårigheter med att nå den enskilde hemvärnssoldaten för att skapa intresse och engagemang eftersom förbandet endast övas en gång om året. Den ekonomiska ersättningen för KFÖ-veckan bör ses över, eftersom det såväl för meniga och som befäl blir en ekonomisk förlust att delta i veckan.

Befälen i den övade 512. hvbataljonen slöt upp till övningen, som gruppen skriver "så gott som mangrant". För den enskilde soldaten var engagemanget inte lika stort.

Med endast en övning om året menar gruppen att det krävs andra aktiviteter än övningar för att aktivera personalen för att inte tappa förbandsandan.

En framgångsfaktor tycks dock ha varit personlig och intresseväckande information före KFÖ-veckan. Det är kanske genom sådan information som Örebro- Värmlandsgruppens 512. hvbataljon lyckades mobilisera fler än övriga bataljoner som deltog i försöket. Dels gick en snyggt formredigerad broschyr ut till alla soldater och befäl i bataljonen och dels satte sig platon- och gruppchefer sig ner och ringde sina soldater före KFÖ-veckan. Personlig kontakt tycks ha en stark effekt.

PER LUNQE

Fr v Bernt Jansson, Lars-Gunnar Sederlin och Oscar Lidén med check m/större.

Kamratförening upplöst

■ Forsheda hemvärnskompani avvecklades 2003. Nu har även kompaniets kamratförening gått in i arkiven såsom upplöst. I samband med föreningens sista stämma besluts att överlämna dess överskott,

lämnade då gåvan. Vid en enkel ceremoni bytte en symbolisk check händer.

Det blev vid besöket tid för välsmakande måltider, skålar och tal. Vällingedagen på HvSS avslutades med samvaro i Slottets Blå sal. I och med detta har ännu en hemvärnskamratförening gått i graven.

Livgardet toppar statistiken i rekryteringsligan

■ Statistik från hemvärnet.se visar hur intresseanmälningar för att gå med i hemvänet kommit in till sajten från 2004 till och med augusti 2008.

Anmälningarna följer ett ganska jämnt flöde över åren. Dock låg de lägre under 2004 för att ta ett skutt följande år och fram till 2008.

De första sju månaderna 2008 kom i snitt 111 intresseanmälningar in per månad. Men i augusti anmälde 143 personer intresse. Detta skulle kunna förklaras med den massmediala bilden av Georgienkriget och den debatt om behov av svenska försvar som uppstod.

Statistiken visar för 2008 bland annat rekryteringsbehov per 25000 invånare, intresseanmälningar per en miljon invå-

nare och intresseanmälningarnas del av rekryteringsbehovet.

Gotlandsgruppen (gruppens geografiska område) toppar rekryteringsbehovet med 294 (personer) per 25 000 invånare. Livgardesgruppen ligger lägst med 19 per 25 000 invånare.

Intresseanmälningar per en miljon invånare toppas av Södertörnsgruppen, 188, följt av Fältjägargruppen, 185, och Gotlandsgruppen, 174.

Av intresse för rekryteringsansvariga visas andelen intresseanmälningar av rekryteringsbehovet. Här ligger Lapplandsjägargruppen lägst med 1 procent, följd av Gotlandsgruppen 2 procent. Rekryteringsläget är mest gynnsamt för Livgardesgruppen med 21 procent.

Lagerkrans för berömvärda gärningar

Statuterna för hemvärnets medaljer blev färdiga före jul sedan rådets arbetsgrupp under ledning av Thomas Widlund slutförts.

■ De viktigaste nyheterna är att man ska kunna få silver- och bronsmedaljen av olika skäl. Det är dels för ”framstående tjänstgöring”, dels för ”berömvärd gärning”. I det senare fallet blir medaljerna omgivna av lagerkransar. För att få silver med lagerkrans krävs ”bragdliknande insatser” och bronset med lagerkrans tilldelas den som gjort en ”rådig aktiv handling i kris situation under tjänsteutövning i hemvärvet”. Förebilden är här Dan Fjällströms ingripande vid helikopterolyckan i Ryd 2007.

Den framstående tjänstgöringen som kvalificerar till hemvärnets silver- och brons samt de kungliga medaljerna i silver och guld definieras av arbetsgruppen som en ”synnerligen betydelsefull tjänstgöring” som ”bidragit till att utveckla hemvärvet utöver vad tjänsten kräver”.

De kungliga medaljerna beslutas av rikshemvärnsrådet, de andra två av hemvärnsråden.

Bestämmelserna ska börja tillämpas 2009 och de första medaljerna enligt de nya kriterierna utdelas då 2010.

Den allra finaste utmärkelsen är naturligtvis den kungliga medaljen i guld. Regeln är här sparsamhet med tilldelningen. Man kan få den i guld fast man fått den i silver. Man kan däremot inte bära medaljen i båda valörerna.

NY SILVERMEDALJ

En nyhet i sammanhanget är att Hemvärnsbefälets riksförbund arbetar på att ta fram en Petri-medalj i silver. Den har hittills funnits i brons och guld.

Även om det är dyrt kommer rikshemvärnsrådet inte att lägga

sig i bruket av lokala bak- eller frånsidor på medaljerna. Det är hemvärnsråden själva som får betala.

Reglerna är klara, logiska och välstrukturerade, ansåg ledamöterna i verkställande utskottet, som ställt sig bakom förslaget. Men rikshemvärnsrådet kommer att få mer att göra. Inte mindre än sju olika medaljer, plaketter och en hederssköld har ledamöterna att besluta om. Det blir hundratals ärenden på ett år.

ULF IVARSSON

Jenny och Truxelis Pilo bästa bevakningsekipaget

■ Det var inga grabbar på pallen när Försvarsmaktsmästerskapet för bevakningshundar gick av stapeln i Hofors. Efter två dagars tävlande stod hemvärnsekipaget Jenny Karlsson, Norrbottensgruppen som segregrätt följd av Merja Söderlund, LSS och Yvonne Andersson, Gävleborgsgruppen på bronsplatsen.

Det var ett funktionsinriktat och verklighetsnära mästerskap där ekipagen med erfarenhet och god förbandsvana drog högsta poängen. Patrullstigen är 700 meter där ekipaget ska lokalisera ljud eller doftvittring

100–150 m ut från stigen. Detta moment var svårast och det krävdes bra taktik för att lyckas. En bra hund gör sitt till, men endast när ekipaget jobbar till sammans blir det full utdelning.

Här ska ekipagen patrullera i ca 150 m och på stigen ta upp ett korsande spår samt förfölja det i 800 m och under spåret hitta fyra föremål för att få full poäng. Att detta är det viktigaste momentet för en bevakningshund visade resultatlistan där hela fem ekipage tog maximala 500 poäng och 24 ekipage hade mer än 400 poäng.

– Utmärkta prestationer av

nästan alla ekipage, men bäst av de bästa var Anneli Damberg med Zeppo från Norra Smålandsgruppen, säger domaren Dan Majlöv.

Momenten lydnad och uppletande gör mästerskapet komplett och det var just på det sista uppletandet som Jenny kunde bärga segeren och ta ÖBs, Rikshemvärnschefens vandringspriser för bästa ekipage. Att detta Försvarsmaktsmästerskap är viktigt visade sig genom de besökare som fanns på plats för att informera sig om hundekipagens förmåga. På plats fanns bl a Stefan Törngren HKV, Magnus Norhult HvSS, Raymond Iller, C Gävleborgsgruppen samt många hemvärnssoldater i publikleden.

Nästa år avgörs mästerskapet i Blekinge.

TEXT & FOTO:
BO ERIKSSON

ÖBs kristallskål blir fin att äta ur. Truxelis Pilo förd av Jenny Karlsson knep guldet. Chefen Gävleborgsgruppen, Raymond Iller var prisutdelare.

ELFSBORGSMARSCHEN

13–14 juni
Internationell 2-dagars marsch med sträckorna
10 km, 25 km och 40 km.
”Upplev Göteborg med en annorlunda sightseeing”
få bra motion och en medalj på köpet.
www.elfsborgsmarschen.se

Jubileet avancerar

■ Karlbergs slott blir platsen för jubileumsmiddagen den 29 maj 2010. Högvakt är inlagd för två hemvärnsdygn 28–30 maj och arbetet med en jubileumslogga pågår.

Armémuseum och Posten har fått brev om separatutställning respektive frimärke och hovet om deltagande av kungen och prins Carl Filip.

SÖDERTÖRN

övar och satsar på naturliga ledare

När 200 män och kvinnor övar skydd mot terrorverksamhet på Muskö är alla från bataljonschef till skyttesoldat inställda på att denna övning kan bli verklighet. Chefer från grupp till bataljonsnivå gnuggas i ledarskap.

TEXT: PER LUNQE FOTO: STAFFAN CLAESON ►

Temperaturen stiger: Mikael Karlsson med ksp-band och Lars Arwild (th) på väg mot eldställningar när B-styrkan slår på ett anfall.

■ Hemvärnsalarm och inryckning. Tält reses. En till tre timmars sömn. Dag två är stridsvärldet olika i de tre skyttekompanierna. På Södertörnsbataljonens 22. kompani har man motivationsproblem. Soldaterna är trötta och har inte fått äta tillräckligt. 21. kompaniet har fått mer sömn, tre till fyra timmar och där är man vid gott mod. 23. kompaniet fungerar tillfredsställande, det är bataljonens järgäng, som ställföreträande bataljonschefen Bennet Remnäs säger.

Han trycker på att alla chefer i kompanierna måste ta initiativ:

– Gruppcheferna sätter förstås igång egna mindre övningar med sina soldater när det blir död tid. Det samma gäller för plutoncheferna, säger han.

Bataljonschefen Göran Ohlsson menar att hans underlydande chefer får för lite ledarskapsutbildning. Det krävs en hel del för att leda en grupp, en platon, ett kom-

pani eller en bataljon även om han själv tycks ha en ganska gedigen militär erfarenhet.

– Vi vet alla att pengarna inte räcker för en sådan väsentlig del som just ledarskapsutbildning. Det är bara att titta på HvSS kursutbud. Kurserna som ska ge oss bättre chefer har ställts in i år, säger Göran Ohlsson.

DET HETTAR TILL

Jag och fotografen Staffan Claesson har tagit oss till Muskö och får en inblick i en ganska omfattande övning, en av två i år med Södertörnsbataljonen. Upplägget och ramen är det välbekanta terrorhotet och det som ska övas är skydd, bevakning och eldöverfall.

I det TOEM som reglerar verksamheten är skydd och bevakning kärnkompetenserna som hemvänet ska besitta och vid behov leverera. Som Göran Ohlsson säger

måste bataljonen klara av ”väpnad strid” och det märks på soldaterna i 21. kompaniet grupperade runt kompanistaben när de blir överfallna av B-styrkan från insatskompaniet ur Södermanlandsgruppen, att här hettar det till.

Det börjar med en avledande manöver från B-styrkan som ger eld söder om staben, varefter ganska snart en terrängbil bestyckad med KSP 58 snabbt kör upp mot stabstället och kulsprutan avger såväl träflis från löspluggen som mynningsflamma.

Kompaniets soldater intar snabbt sina stridsställningar och besvarar elden. Det kända smattret från ak 4:orna och kulsprutorna lägger sig över skogspartiet. Order skriks och när fi är nedkämpad krävs gruppcheferna på skade- och ammunitionsrapport.

17 soldater i Göran Ohlssons bataljon kommer ganska nyligen från Tchad och de liksom alla andra i bataljonen, som har en

(Ovan). Anfallet har slagits på mot kompanistaben. Magnus Sihlberg (tv) och Kristian Eriksson överlägger om läget.

(Tv). Cheferna i bataljonen ska vara naturliga ledare. Kompanichefen Mats Löpare har koll på läget.

(Th). Kristian Eriksson, en av skyttesoldaterna i Södertörnsbataljonens 21. kompani, är beredd på B-styrkans andra eldstöt.

medelålder på 35 år, tycks vilja öva strid. Soldaterna blir märkbart taggade av stridsmomentet.

– Vi måste ge dem moment som höjer temperaturen, säger informationsbefället Björn Kagger.

Vi pratar ledning och utrustning som ska underlätta ledningen. I bataljonsstabben finns datorer. Det finns flera kommunikationsalternativ liksom i kompanistaberna. Ra 180, fasta linjer genom FTN och PTN borgar för en robust kommunikation.

VÄRDA RIKTIGA LEDARE

Rutger Gyllenram är stabschef i bataljonen. Han verkar ha en god struktur på arbetet i staben. STRIL-befäl arbetar såväl med minutoperativa frågor som att de planerar framåt med några dagars horisont.

I bataljonsstabben har han specialister på

sjukvård, hundtjänst, transportfrågor med mera. Själv beskriver han sig som generalist.

– Vi vill ha en blandning av specialister och generalister, säger han och trycker på den gamla sanningen att cheferna i bataljonen ska vara naturliga ledare. Soldaterna vill inte ha befäl med truppskräck. De är värda riktiga ledare.

Under övningen spelas med terrorhotet som är en viktig uppgift för bataljonen. Andra är att släcka skogsbränder, genomföra eftersök av försvunna människor eller på annat sätt ge stöd åt kommuner eller polismyndigheter.

Hemvärvet som normalt uppmärksammas för att det ska halveras eller genomför en viktig insats när skogsbränder florerar, har huvuduppgiften att vid behov ta till vapen.

– Vi måste öva med siktet inställt på den yttersta verkligheten för oss, väpnad strid.

Men vi övar också mycket skyddsvakts-tjänst under fredsförhållanden, säger Göran Ohlsson.

Den skrala förbandsuppfyllnaden inom hemvärvet som är ett återkommande samtalsämne stör inte Rutger Gyllenram:

– Vi har till den här bataljonsövningen fått ihop 200 soldater och befäl. Det kunde potentiellt vara 500. Men när det krisar till sig på riktigt kommer dom och då till en fungerande struktur. Så förbandsuppfyllnaden är inget problem, säger han.

Södertörnsgruppen producerar två bataljoner. Roslagsbataljonen med rekrytering från Norrtälje, Vaxholm, Värmdö och Åkersberga kommuner. Södertörnsbataljonen har upptagningsområde i Tyresö, Nynäshamn och Haninge kommuner. Bataljonerna har marina uppgifter såväl som landbaserade. Gruppen hotades av nedläggning i maj månad men framtidens ser åter ljus ut. □

Lös problemet!

TEXT: VERONICA ATTERHEM ILLUSTRATION: ALF LANNERBÄCK

■ "Fänrik, problem med terrängbilen!"

Hemvärnssoldat Jönsson fick skrika det i örat på honom för att han skulle höra genom oväsendet. Sedan fick soldaten skrika det igen, innan det gick fram. Men till sist

förstod fänriken Raske, tog ett djupt andetag, och tyckte att krig skulle ha varit mycket trevligare om bara Murphy velat hålla sina kläfingriga lagar i styr. Han kunde knappt tro det. Fanskapet till fordon ha-

de ju fungerat för fyra minuter sedan, och nu vägrade det starta?

"**VAD NU?**" frågade han – även det i form av ett vrål i den andres öra.

"Direktröf," meddelade Jönsson. Smällandet gjorde uppehåll ett ögonblick, så hans ord gick att uppfatta. "Inte mycket kvar!"

Nästa sekund duckade båda – träflisor seglade genom luften när ett träd i närheten sprängdes, bröts, och splittrades, allt på en gång.

Raske dunsade ned på knä och skyddade ansiktet med armarna och därunder tänkte han så att det gnisslade. Det var inte svårt – kuggarna i hjärnbalken var utslitna för dagen. Det krävdes inte mycket för att få dem att gnissla.

"Aargh," morrade han när han rätade på sig igen, men fortfarande på knä. Resterande del av trädet studsade mot en hel trädstam och kraschade sedan in i marken – han ägnade det knappt en blick. Nästa småll landade en bit längre bort – han ignorerade den också.

KONSTIGT hur oberörd han var. Man kunde tydligt vänja sig vid vad som helst. Vad höll han på med nu igen? Ah, just det: transport tillbaka till plutonen. Hämta upp ammunition och vattendunkar på vägen. Helst snabbare än genast. "Vi behöver ett nytt fordon. Följ mig!"

Han studsade upp och sprang tillbaka mot kompanichefen och "kartbordet" – en träskiva liggande på backen, prydd med kartor som någon hand då och då svepte jord och damm från. De avancerade, datorstödda GIS-kartorna som det förbanade forskningsinstitutet försedd dem med hade lagt av för länge sedan. Tydligt hade det regnat på dem.

Kompanichefen, kaptenen Sköld, satt och försökte överrösta dundret och smålarna. Ett anklagande finger slog upprepat ned på kartan medan den hest vrålade munnen höll sig precis intill örat på löjtnanten Ovik, som då och då nickade och då och då knyckte med huvudet för att be kaptenen upprepa sig.

Även om han inte tyckte om det, insåg Raske att det bara var att vänta. Han sjönk otåligt ned bredvid ett träd, lutade sig först på det ena knäet, sedan det andra, såg sig omkring, hukade sig då det small för nära. Jönsson väntade lika otåligt bredvid honom.

MINUTERNA TICKADE, sekunderna flög. För långa minuter, för många sekunder. Hur mycket ammunition hade plutonen kvar vid det här laget? Hade läget ändrats

så pass att hans nya direktiv inte längre var genomförbara?

Äsch, nog med dystra tankar. Någon ting optimistiskt, för omväxlings skull ... vädret var ju fint. Sådant var bra. Vårsol och lagom torrt på backen. Det enda regnet bestod av jord och flisor – han duckade och slängde armarna över huvudet.

TILL SLUT var löjtnanten Ovik på det klara med vad Sköld försökt få fram, och innan kaptenen hunnit vända sig till fänriken Hansson, grep Raske hans axel för att få hans uppmärksamhet.

"Vad gör du kvar här?!" vrålade Sköld.

"Min terrängbil har sprängts!" vrålade Raske tillbaka. "Jag behöver ett fordon!"

"Ser jag ut som en Volvohandlare? Jag har bättre saker för mig än dina transportmedel!"

"Kapten, om jag inte –!"

"**LÖS PROBLEMET!**" Kaptenen slet sig loss och vände sig till Hansson med en slutgiltighet som gränsade till det oartiga.

Raske förlät honom oartigheten – han var stressad. Folk tänker inte alltid på artighet när de är stressade. Men Raskes problem kvarstod.

"Faan," fräste han, med känsla, och såg

sig ännu en gång omkring.

Jönsson tittade nästan uppgrivet på honom. "Vad gör vi nu?"

Men Raskes blick hade fastnat på något. Något som förvisso skulle göra kaptenen vansinnig. Raskes simultankapacitet var strängt begränsad. Man kunde till och med säga, att han inte hade någon. Alltså, ett problem i taget. "Häng på," sa han.

TIO METER längre bort stod kaptenens terrängbil – händelsevis den enda fungerande bilen inom synhåll – med en halvsvande bilkårist i framsätet. Sköld skulle vara kvar på plats i flera timmar till. Sköld kunde lätt få dit en ny bil. Bilen kunde till och med vara återlämnad till Sköld inom en halvtimme. Om inte den sprängdes också, vill säga.

Jönsson tvekade. "Fänrik, borde vi verkligen ...?"

"Säger kaptenen 'lös problemet'" muttrade Raske, "då måste jag anta att det ingår befogenhet att 'lösa problemet'. Med andra ord, kaptenen får skylla sig själv!"

Med Jönsson fortfarande i släptåg stegade han rakt fram till terrängbilen, slet upp dörren och lutade sig in mot örat på bilkåristen: "Ut!"

"Vaddå, 'ut'?" genmälde hon sömndracket, och började sakta blinka upp ögonen.

Raske pekade på sin kragspegel. "UT, sa jag!" kommanderade han igen.

När inget hände tog han tag i axeln på bilkåristen och slet ut henne, genast assisterad av Jönsson. Innan den stackars bilkåristen ens landat ordentligt på marken hade Jönsson hoppat in bakom ratten, medan Raske hastigt kravlade över till passagerarsätet. Jönsson stängde och låste dörren och startade motorn direkt.

Vid det laget hade kaptenen Sköld uppmärksammat upptåget.

DET VAR INTE svårt att lista ut vad han sa, även om bara hälften bröt igenom det eviga dundrandet. "RASKE! VAD HÄLLER DU PÅ MED?"

"Kör, Jönsson," sa Raske i örat på sin soldat, och så lutade han sig ut genom fönstret och höjde handen i hälsning till Sköld då de rivstartade förbi. "JAG LÖSER PROBLEMET, KAPTEM!"

Jönsson skrattade.

Det var svårt, insåg Raske och flinade då han damp ned ordentligt på sätet igen, att inte göra detsamma. □

I hemvänet kan Olof vara sig själv

Omkring tio procent av Sveriges befolkning har fördomar mot homo-, bi- och transpersoner. Det är antagligen lika vanligt i hemvänet. Olof Bjälkvall arbetar för att den här gruppen ska vara med på lika villkor.

■ Hemvärnssignalisten Olof Bjälkvall är bisexuell och står för det offentligt. Det är på hans eget initiativ vi väcker frågan i denna tidning. Olof hade tänkt skriva ett reportage från Pride-festivalen, men fick inte plats i Försvarsmaktens tält, så det blev en intervju i stället. Tältet bemannas alltid av medlemmar i HoF, homo, bi- och transpersoner i försvaret.

Under värnplikten i flygvapnet gällde "fråga inte, berätta inte", berättar Olof.

– Så här i efterhand var det klokt att inte vara öppen. Normen var manlig, tuff och ball och några av mina befäl hörde definitivt hemma i machokulturen. Vi får då och då bevis för att den delvis lever kvar och ibland även exempel på att kvinnor diskrimineras i Försvarsmakten ännu efter 30 år.

Fortfarande måste de jobba hårdare än män för att bli accepterade.

ACCEPTERAR INTE

På tio år har emellertid mycket hänt och i det kompani som Olof nu tillhör, Södra Roslags, har han inte märkt några homofoba tendenser. Kompaniledningen och några av kamraterna känner till Olofs läggning och de har klart sagt ifrån att de inte accepterar glåpord och elaka kommentarer.

– Jag tänkte sluta i hemvänet men kompanichefen Kjell Karlström och hans fru Titti som var chef för stab och tross, välkomnade mig till Södra Roslags och här kände jag redan första kvällen att jag kan vara mig själv.

Även på civila arbetsplatser har särbehandlingen av HBT-personer mer eller mindre försvunnit. Olof söker jobb inom logistikbranschen och det har hänt att han berättat om sitt privatliv under anställningsintervjer utan att det har väckt minsta reaktion.

SLAGITS FÖR RÄTEN

I år fick anställda i Försvarsmakten och hemvärnspersonal för första gången gå i karnevalståget under Pridefestivalen i uniform. Festivalen betraktas nämligen inte längre som en demonstration.

Machokultur och förakt för HBT-personer är på tillbakagång i försvaret, konstaterar Olof Bjälkvall.

FAKTA HOF

HoF står för homo-, bi- och transpersoner i försvaret. Föreningen bildades 2001 på enskilda initiativ i personaltidningen försvarets forum. HoF är en ideell förening som har en oberoende ställning såväl politiskt som gentemot Försvarsmakten.

Målet för HoF är att bygga upp ett informellt nätverk för HBT-personer i försvaret, det har inte alltid varit lätt att vara HBT-person och militär. HoF jobbar därmed för att förbättra situationen och ändra synen på homo-, bi- och transpersoner inom Försvarsmakten.

Petra Jäppinen är den första HBT-handläggaren för en militär organisation, hon upplever att ett av de största problemen som finns inom försvaret är kulturen som gärna tar form av att vara macho.

I en intervju på www.mil.se säger hon att Försvarsmakten ska vara en arbetsplats som är öppen och välkomnande för alla.

– Som homosexuell ska man kunna säga att man varit på bio med sin pojkvän och så vidare.

Målet är en miljö där människor kan vara öppna med sin sexuella läggning om de vill. Valmöjligheten ska finnas, och det ska inte vara sensationellt. Det är inte bara en fråga om tolerans, utan att acceptera människor som de är.

För er som vill få kontakt med HoF kan ni gå in på hemsidan www.hof.org.se där man kan hitta både telefonnummer och mejladresser till information och presskontakter.

IDA EKENBERG

– Vi är lika mycket värdiga som heterosexuella och stolta över att vara en del av Försvarsmakten. Inom HoF har vi i åratal slagits för rätten att få visa att vi hör till en stor samhällsorganisation.

ALLA HAR ANSVAR

Olof Bjälkvall är väldigt nöjd med ÖB:s värdegrund. Han anser att Håkan Syrén har betytt mycket och gett en ram att arbeta inom.

– Jag vill ändå ta upp ämnet i tidningen. Alla har ett ansvar för att de här frågorna inte sopas under mattan. Tänk på att det kan finnas personer i ditt kompani som är homo- eller bisexuella.

Olof känner till HBT-personer som gjort lumpen och fått så dåliga erfarenheter att de tvekar att gå med i hemvänet.

– Det är synd eftersom vi behöver deras kompetens.

Själv kan han skratta åt bögskämt men är allergisk mot homofobiska kommentarer, alltså sådana som bygger på fördomar om att det skulle vara något sjukligt och äckligt. En HBT-person måste visas respekt och har samma rätt att känna sig hemma i organisationen som alla andra.

FÖRDOMAR

Toppolitikerna syns i Pride, men hur uppriktigt är stödet?

– Det finns dom som vill vara politiskt korrekta, men har fördomar på kammarén. Vägen till en allmän grundläggande respekt är lång även om Sverige har en tät position.

Olof Bjälkvall hoppas att inom ett antal år ska intervjuer som denna vara onödiga. Det handlar ju om självklarheten att följa FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, grundlagen och andra regelverk. Men ännu så länge finns inget om hur man ska förhålla sig till HBT-personer i hemvärns- och frivilligsammanhang i vare sig HoF:s policy eller den nya hemvärnshandboken. När detta publiceras i december tror Olof Bjälkvall dock att HoF gjort ett tillägg.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

GSU-försök i Härnösand. Här skapas hemvärssoldater som ska kunna agera i insatsplutoner.

GSU I HÄRNÖSAND

- bra skola för killar och tjejer

GSU-utbildningen rullar vidare, nu i Härnösand. Det som ska bli källan till påfyllning av soldater till hemvärnsförbanden har i detta försök hos Västernorrlandsgruppen G23 kommit en tredjedel på vägen.

TEXT: PER LUNQE FOTO: UNO GRADIN & PER LUNQE

■ Kompanichefen, major Jens Persson och hans kollegor har 50 soldater under utbildning. Det är 30 killar och 20 tjejer, varav 10 bevakningslotter. Alla får samma utbildning, har samma rättigheter och skyldigheter som "vanliga" värnpliktiga. De sover på logement som är ett arv från KA5-epoken. Och de övas i den terräng som fortfarande finns tillgänglig för militär verksamhet i Härnösand.

Eleverna får under sina tre månader liknande utbildning som skyttesoldater och den utbildningen ska ge dem entrébiljett in i någon av hemvärnets insatsplutoner efter muck.

SPÅRLJUS MOT BOTTENHAVET

Gruppen varierar som alla andra grupper inbördes i fråga om fysik och hjärnkapacitet.

– Vi har en lägstnivå, men alla ska upp. Dom vill mycket. Ibland får jag säga till: nu

får du stå över fysen. Du är förkyld, säger Jens Persson.

På väg mot skjutplatsen tar Jens Persson telefonkontakt med ACC på Arlanda och avlyser luftrummet 300 m över skjutplats och riskområde på ytan. Dagens övningar omfattar skarp handgranat och skytte med p-skott, 9 mm och 20 mm övningsvapen. Skjutövningen äger rum på vad som måste vara Sveriges vackraste skjutplats.

Eleverna står eller sitter knästående på linje mot en vik av Bottnahavet där Höga kusten börjar. Havet är lika blått som flaggan och den uppåtgående solen ger ett guldkantat skimmer runt övningen.

– Samtliga skyttar, ladda! Pansar färdig!

Kapten Amos Hedbergs rappa stämmer här eleverna. De svarar en efter en:

– Pansar klar!

Amos Hedberg sätter scenen:

– Ni ser pansarvagnar framrycka och stanna. Ni har världens chans. Pansar! Eld!

Ordern upprepas av eleverna:

– Eld! Eld! Eld! ...

Skyttarna som har pansarskotten över ena axeln vänder sig om och det välbekanta varningsropet kommer:

– Skott kommer, skott kommer, skott kommer ...

GSU GER MÖJLIGHETER

9 mm spårljusammunition spelar iväg mot de dukklädda målen 150 m bort, några rikoschetterar uppåt och ut mot Bottnahavet. Röken från vapnen lägger sig samtidigt som de dova smållarna från handgrana-tövningen 500 m bort delar med sig av tryck och ljudvågor.

Eleverna på denna utbildning kommer från Åhus i söder till Boden i norr, även om de flesta kommer från Västernorrland. De har alla mönstrat och då gett sin avsikt att söka till frivilligverksamhet inom försvarset. Alla som deltar i denna GSU är inställ-

Eleverna får känna på pansarskott med 9 mm och 20 mm övningsvapen.

da på att tjänstgöra inom hemvärvnet.

Jessica Andersson är bevakningslotta från Örnsköldsvik och har alltså tidigare varit med i hemvärvnet. Hon har agerat i kompanistab. Nu vill hon ut till en stridande funktion och går därför denna GSU.

Jessica mönstrade i Näsby Park utanför Stockholm i april efter att ha fått information om GSU:n i Härnösand från Lottorna. Hon är singel och 28 så valmöjligheterna är många.

Utbildad undersköterska, personlig assistent och ordningsvakt pekar i en viss riktning?

– Ja. Jag är intresserad av människor, säger hon.

Jessica har alltid velat göra lumpen. Nu är hon där, i en komprimerad form.

– Jag tycker om kompisandan. Att dela logement och att dela vardagen med mina kompisar. Om inte förr får man lära sig att fungera i grupp här.

11 december muckar hon och hennes kamrater. Då ska Jessica söka till en hvinsatspluton. Och hon funderar på att söka sig utomlands med uniform. Hennes bror har tjänstgjort i Afghanistan.

En av hennes kompisar på GSU:n är Erik Lehnberg, 22 år från Sundsvall. Han tänker sig inte söka utlandstjänst.

– Det får vara nog att försvara Sverige här hemma, säger han.

Han skulle också ha velat göra den ”vanliga” värnplikten, men han tycker GSU:n är ett bra alternativ. Erik är med i FRO och är signalist sedan 2,5 år i ett insatskompani, men liksom Jessica strävar han nu efter en stridande funktion.

TJEJER UTVECKLAR GRUPPANDA

Erik har gymnasieskolan och några försörjningsjobb bakom sig. Efter GSU:n kommer han att söka sig vidare i Försvarsmakten.

– Jag vill bli officer, säger han.

Värnpliktsutbildning försvann från Härnösand för tio år sedan och hemvärvnets utbildningsgrupp G23 är en solitär, en grupp ”utan” regemente. Gruppen är på distans knuten till I19 i Boden, 55 mil bort.

– Det har hänt en del på dessa tio år. Mycket beror på det värdegrundssarbete som ÖB har satt igång. Vi har ett annat språkbruk nu. Och i vår GSU är det ungefärligen fifty-fifty killar och tjejer. Det fungerar bra, säger Jens Persson.

Hur är det med motivationen?

– Fattas bara annat. Dom har ju sökt sig hit frivilligt, säger han med ett leende.

Glimtar från en dag under denna utbildning visar att tjejerna har en jargong och ett kroppsspråk som ligger ljusår från de kvinnliga förskolelärare jag träffat på. På GSU:n skajar de friskt – och – rättfram. Raka puckar med goda avsikter levereras. De provocerar varandra på ett skämtsamt sätt som sätter fart på gruppen. Inte så att tjejerna har tagit till sig negativa karaktärsdrag från killarna.

Snarare är det så att de anammar det alla killar och senare män som gjort värnplikten drar fram ur minnet; kompisandan och det raka sättet i gruppen eller platonen. Att alla ställer upp och hjälps åt. Likaså mycket som att lära sig strid, tycks det vara så att tjejerna på denna GSU genom utbildningen här utvecklar sin förmåga att fungera i grupp. När en tjej under paus i p-skottövningen lägger armarna runt en kompis då ligger det något gemensamhetsskapande i denna fysiska förening. □

Erik Lehnberg vill hellre försvara Sverige än att göra utlandsmission. En karriär som yrkesofficerare hägrar.

Turbulenta toner från Laxön

När över 100 musiker klämmer i med kornetter och trumpeter på klassiska Laxön märks hemvärnsmusiken på den lilla ön i Älvkarleby i en turbulent tid då kritiska öron och utredningar ifrågasätter allt.

TEXT: PER LUNQE

FOTO: BO LINDELL

Josefine Carlsson ser fram emot sin första högvakt. Hon vill ha fler tjejerkompisar i musikkåren.

■ Med två hemvärnsmusikkårer från Uppsala och Gävle och lika många civila blev dagen då toner strömmade från Laxön en samling för frivillighet och blåsmusik. Det blev också en dag i blåslegenderna från förförera sekelskiftet Viktor Widqvists och Sam Rydbergs anda, män som verkade på Laxön i Älvkarleby och som satt sina spår i hemvärvnets notarkiv på Tre Vapen.

Den musikaliske ledaren för kärnan i Hemvärvnets musikkår i Uppsala, Ärnessextetten, Leif Forss som under dagen på Laxön blåste i sin kornett har varit med om många svängar inom blåsmusiken i Sverige. Han började som elev 1964 vid Svea Livgardes militärmusik och har sedan dess haft såväl regioner som län över huvudet beroende på hur blåsmusiken varit organiserad. Leif Forss har svårt att se fördelarna med professionella garnisonskårer som Försvarsmusikcentrum föreslagit.

– Man börjar i fel ände. Om vi ska spara pengar är frivilligheten det bästa alternativet, och vi har ju så många framgångsrika musikkårer inom hemvärvnet, säger han.

Fram till 1996 spelade Leif Forss och hans medmusikanter i Stockholms Blåsarsymfoniker men sedan blev det arbetsförmedling och frilansande. Nu har han varit dirigent för musikkåren i Uppsala sedan två år.

JOSEFINE VILL SE FLER TJEJER

Leif Forss sätter fingret på problemet med tillförseln av ungdomar in i musikkårerna. Få unga kommer in i hemvärnsmusiken. Kommunala musikskolan har tidigare varit en viktig kanal in.

– Nu väljer inte så många unga blåsinstrument, det verkar inte vara inne, säger han.

Altsaxofonisten Josefine Carlsson spelar i Hemvärvnets musikkår i Gävle. Hon är 19 år och är det bekanta undantaget som bekräftar regeln.

Dirigenten för musikkåren i Uppsala, Leif Forss, vill ha in fler ungdomar i hemvärnsmusiken.

– Jag har spelat sedan jag var tolv år och började i kulturskolan men upptäckte efter några år att det var för enkelt, säger hon.

Josefine Carlsson gick med i Gävlekåren för två år sedan och trots att hennes dirigent är tre gånger så gammal tycker hon att den musicaliska samvaron fungerar riktigt bra. Men det hade varit roligt med fler ungdomar.

– Det är jättekul och jag ser verkligen fram emot min första högvakt. Vi gör fem till sex spelningar om året. Det hade varit roligt om det varit med lite mer tjejer.

På plats denna dag som inte enbart hade kant av nostalgi, utan också visade dagens musikliv, var också chefen för Försvarsmusikcentrum, Per-Erik Laksjö. Han har tidigare i år väckt uppmarksamhet med en utredning som i princip skulle slå undan fötterna för landets 31 hemvärnsmusikkårer.

– Vad vi vill är att få ut så mycket musik som möjligt för en given summa pengar, säger han.

Laksjö ser musikens roll i dag som ett dragplåster för Försvarsmakten. Den ska

ge attraktionskraft för försvaret. Det blir PR när en musikkår spelar vid ett statsceremoniellt tillfälle eller vid högvakten. Laksjö välkomnar rikshemvärnschefen Roland Ekenbergs certifiering av musikkårer för att visa att de har kapacitet för sådana spelningar.

MARKNADSFÖRING TILL TONER

Programchef för Laxödagen är Sören Sandström som även trakterar en rejäl tuba i den civila musikkåren från Skutskär, civil även om musikerna bär militära uniformer.

– Vi började kasta ut våra tentakler för ett halvår sedan och de gick mot Gävle och Uppsala. Vi ser dagen dels som traditionsbärare av det musikliv som funnits på denna ö och dels som en uppvisning av var vi står i dag, säger han.

Sören Sandström är medlem både i musikkåren från Skutskär och i den mindre grupp ur kåren som heter Brassextetten Pontonjärerna.

Vad tror du mäniskor tänker på när de hör ordet hemvärnsmusikkår?

Programchefen Sören Sandström kastade ut tentakler ett halvår före Laxödagen.

– Det är blåsmusik ute på gator och torg. Varför ska hemvärnsmusiken ut på gator och torg?

– För att marknadsföra försvaret.

Så från att ha blåst fanfar för anfall eller reträtt, blåser trumpetaren i Sören Sandströms musikkår nu fanfar för Försvarsmakten i syfte att sätta denna myndighet på kartan i Sverige.

På Laxön kretsar mycket kring såväl musik som försvar denna dag. Platsen är väl vald för övningen med 100 musiker. 1879 började Fortifikationen rekognosera Dalälven mellan Gysinge och Skutskär med syfte att hitta ett passande broslagningsställe för ingenjörstrupperna. Det blev nedströms Älvkarlebyfallen. Laxön fick bli platsen för det läger som blev basen för Svea Ingenjörkårs övningar och här utvecklades den militära blåsmusiken. I dag är ön platsen för en rejäl musikuppsättning, som började med Skutskärblåsarnas "Castle in Spain", fortsatte med ärtsoppa och avslutades med en hejdundrande samlingsavslutning med 100 musiker som spelade tillsammans. □

DET SVÄNGER OM MILITÄRMUSIKEN

**Utredningar om militärmusik
avlöser varandra i vivace,
det vill säga livligt tempo.
Under hösten kom en utredning
från Försvarsmusikcentrum, FöMusC, som lade
i att hemvärnets 31
musikkårer skulle läggas ned.
Utredningen mötte stark
kritik och det blev i stället
utredningen som lades ned
och fick göras om.**

■ Nu har FöMusC lämnat hemvärnsmusiken orörd men föreslagit att den professionella militärmusiken ska koncentreras till Stockholm. Det skulle betyda att Marinens musikkår i Karlskrona läggs ned och i praktiken att Flygvapnets musikkår, Göteborg Wind Orchestra också slutar spela eftersom Försvarsmakten har sagt upp avtalet med denna musikkår och därmed försvinner en tredjedel av dess finansiella bas.

Militärmusik i Sverige har haft många kostymer. När garnisonernas 25 yrkesmusikkårer lades ned 1971 hamnade kårernas 600 musiker i stället i regionmusiken där den militära profilen på många ställen försvann.

I det vakuum som uppstod fick hemvärnsmusiken ett uppsving. Stadsmusikkårer och bruksmusikkårer utbildades, utrustades och omvandlades till hemvärnsmusikkårer. Så tillfredsställdes

ett behov hos förband, frivilligrörelsen och hela Försvarsmakten.

1982 sattes den första värnpliktiga musikkåren, Arméns musikpluton, upp. Sedan har ytterligare tre värnpliktiga musikkårer kommit till. I dag spelar tre musikkårer med värnpliktiga, men svårigheter finns att besätta dem med så många kompetenta musiksoldater som behövs.

PL

En bra militärmusikkår invid Göta Kanal som byggdes av soldater. Kan kombinationen bli bättre?

NÄR LANDETS MUSIKKÅRER IFRÅGASÄTTS: Ny kårcchef i östgötsk medvind

Utredningar från Försvarsmaktens beställare låg nyligen som mörka moln över trumper och tromboner. Men i Östergötland är nye kårchefen Anders Eriksson optimistisk.

TEXT & FOTO: GÖRAN LINDQVIST

■ Anders Eriksson håller i taktpinnen för Hemvärnets Musikkår Östergötland efter Jan Björling. Anders har spelat trumpet i kåren sedan 1995 och är fortfarande aktiv med sitt instrument, precis som den tidigare kårchefen.

– Som så många andra lärde jag mig hantera trumpeten i kommunala musikskolan. Min militärtjänstgöring gjorde jag på dåvarande KA 1 Waxholm så marschen "Gardeskamraterna" sitter i fingrarna, säger Anders.

2005 inleddes en helt ny satsning för att trygga militärmusiken i Östergötland. Ett av syftena är att hitta nya medlemmar, ett annat att sänka medelåldern och ett tredje

att göra kåren till en angelägenhet för hela Östergötland. Från att tidigare haft en tydlig orientering till Norrköping består kåren nu alltmer av musiker från hela länet.

– Samarbetet med Musikungdom Östergötland har intensifierats under året och det är riktigt bra att få med spelvana ungdomar som hos oss får den rätta militära känslan och snabbt blir en del av vår gemenskap.

FÖRYNGRING MED 20 ÅR

Musikkåren i Östergötland har 55 aktiva musiker. Medelåldern har sjunkit med 20 år sedan 2006. Låg ålder är ingen förut-

sättning för att vara en bra musiker, men paradmässigt märks en högre snärtighet och andan i kåren har fått en annan prägel, mer positiv och framåt. Anders känner trycket:

– Det gäller att vi kan hålla kvar den positiva trend som vi just nu har. Rekryteringsarbetet måste alltid leva eftersom återväxten på blåsinstrument har vacklat de senaste åren. Av de tjugo unga som kommit till hemvärnsmusiken via ungdomssatsningen är minst tio nu fullvärdiga medlemmar i vår musikkår.

Kåren har många uppdrag det här året. Ett av de mest populära var invigningen av fotbollsallsvenskan på Idrottsparken i

Norrköping. Där spelade östgötarna till-sammans med Västmanlands musikkår. En annan kul spelning skedde tillsammans med Linköpings skolmusikkår där båda orkestrarna gjorde gemensam marsch-parad och konsert i centrala Linköping.

Den stora händelsen detta år var resan till Nijmegen:

– Snacka om ett roligt och givande uppdrag med många speltillfällen. Nijmegen-spelningarna stärkte verkligen teamkänslan i kåren, säger Anders.

EKONOMISK STRYPSNARA

Besparingskraven drabbar militärmusiken också. Ersättningen för spelning under ett högvaktsdygn har sänkts och för stora kårar där många aktiva ser högvaktsspelningen som en högtid blir det problem, för logi tillhandahålls bara för 40 musiker.

– Det är samma regler för transporterna också. Vi får inte åka stora bussar utan båra sådana som rymmer högst 40 personer. Förr var högvaktsspelningarna något som både lockade och gav oss några kronor i flitpengar, men nu blir det nästan minus-uppdrag. Det är tur att vi i östgötakåren är rutinerade och finns så nära Stockholm. Vi åker alltid upp lördag morgon och på så sätt sparar vi en logementsnatt. Vi blir alltså 40 böddar billigare.

Framtiden är som för alla annan verksamhet oviss, för hemvärnsmusiken med höjda kvalitetskrav och eventuellt nedläggning av musikkårer, men Anders är inte orolig.

– Jag ser ljust på militärmusikens framtid i Östergötland. Vi ska vara en kår som bevarar länet militärmusiktraditioner och som håller så hög kvalitet att vi även fortsättningsvis får spela på högvakter och andra statliga ceremonier samt göra utlandsuppdrag. Jag kommer att göra mitt bästa för att Hemvärnets Musikkår Östergötland ska kunna hålla det löftet. □

Anders Eriksson, ny chef för Hemvärnets Musikkår Östergötland, släpper inte trumpeten utan fortsätter som aktiv musiker trots sitt chefsuppdrag.

KRÖNIKA

En superhjälte för mig

■ Nedläggning, nedskärning, avveckling allt detta är vad Sveriges försvar har kommit att handla om. Jag kan inte påstå att jag vet mycket kring försvaret, jag är född in i en värld av militärer, har levt mitt liv i kretsen av gröna kläder och guldfärgade knappar. Jag har varit med i 18 år i utkanten och kan jag till och med säga att det håller på att gå utför, kan nog alla andra se det också. Det var ett himla liv om att lägga ner förband och bataljoner nyligen, helt plötsligt i och med Rysslands invasion av Georgien börjar man fundera i riksdagen, att hmm det kanske vore bra med ett starkt försvar och att hmm kanske man borde rusta upp igen?

Min fråga ligger i; varför tänkte man inte lite längre än näsan räckte från början, hur mycket kommer inte det att kosta att försöka bygga upp något tafatt för att man fick ett infall att spara pengar. Hann folk ens förstå varför eller vad som hände innan det började.

Jag tvivlar på det.

Å andra sidan, det kan väl vara bra med ett professionellt försvar, men det känns lite väl högtflygande att tro att halva Sverige kommer att ansluta sig till något som man kallar professionellt. Jag är 18 år och känner inte många som ens funderar på lumpen, tyvärr det är den bisttra sanningen. Jag tror inte att det kommer fungera i längden, jag har alltid sett försvaret som något stort och mäktigt ända sen jag var liten, numera är det mest ett jaha i mängden och inget jag alls ser upp till på samma sätt.

Och det har egentligen inget med själva Försvarsmarkten att göra, utan med regeringen.

Jag är helt enkelt missnöjd med den nya försvars politiken.

Du var en superhjälte för mig.

Ida Ekenberg

FOTO: PER LUNQE

Carolin Ejdervik och Malin Forsberg försvarar fordonsavlämningsplatsen.

Angelica Wangeryd uppskattar tidningens besök.

Björn Söderman var den på gruppen som senast utbildade värnpliktiga. Han fick ta platonen.

Här blir militära drömmar sanna

REPORTAGE: ULF IVARSSON & IDA EKENBERG

Ett riktigt bra resultat med högt motiverade soldater kan Örebro- och Värmlandsgruppen skryta med i sitt försök med tremånadersvärnpliktiga. Alla 36 genomförde utbildningen, men en handfull av dem väntar med att skriva kontrakt på grund av flytt och studier.

■ Stämningen är på topp när Tidningen Hemvänet för andra gången besöker Vilingsberg där huvuddelen av utbildningen genomförts. Det är bara ett par veckor till muck och man märker att de fem tjejerna och 31 killarna trivs ihop.

För Angelica Wangeryd, 27, från Stockholm hägrar en placering i någon av Södertörnsgruppens insatsplutoner, men hon får troligen börja i ett vanligt kompani. Just i dag drömmer hon faktiskt om att få stanna i Närke eller Värmland. De flesta i plutonen kommer därifrån.

– Vi blev snabbt väldigt tajta och kurs-

chefen och instruktörerna har varit mycket engagerade.

– De håller god klass, är extremt kompetenta, och lägger ner otroligt mycket energi på oss, betygssätter Angelica, som arbetar i ett bevakningsföretag och var skydds-vaktsutbildad redan när hon ryckte in.

SUGER I SIG

Löjtnant Svante Eriksson, som är insatsplutonchef i Sannahedsbataljonen suger i sig berömmet. När kurschefen major Björn Söderman ringde tvekade han inte att ta ledigt från jobbet för att hjälpa till

Alexandra Edin är med om att bygga en o-plats.

Instruktör Bo Nilsson ger spaningsuppgifter till Jimmie Hultin.

som biträdande instruktör. Syftet är dubbelt: Svante är blivande platonchef i hemvärnet för flertalet av eleverna. Han har också fått extra träning att föra trupp och vässat sin förmåga som instruktör. I slutövningen fördelar de värnpliktiga ut i Svantes platon vilket ger dem en bra inblick i hemvärnets uppgifter och stridsteknik.

– Nu har de grunderna. Resten klarar vi i insats, säger Svante Eriksson.

LÅNAS FRÅN INSATS

Villingsberg är inget dumt ställe för GSU, grundläggande soldatutbildning. Här finns allt som krävs. Förläggningar, matsal, skjutbanor och stridsskjutningsterräng. Materiel och vapen lånas ur insatskompaniets förråd i närheten, så man slipper beställa allt från Karlsborg och Skövde. Lite ensligt, men eleverna disponerar en minibuss och kan åka till Karlskoga en kväll i veckan.

Värnpliktsförmåner gäller och för en del är det knappt ekonomiskt. Men då de älskar soldatlivet tar de förlusten med fattning. Ensamstående Angelica klarar sig på 72 kronor om dagen och hyran i Stockholm täcks av bostadsbidrag.

Tvåbarnsmamman Emma Åkesson, 29, från Eksjö fick lite mer att tänka på. Som tur är ändrade hennes exman snällt sina arbetstider för att kunna ta hand om barnen,

fyra och sex år gamla. Emma kommer från Lottorna och har tjänstgjort som kokgruppchef i Högländets bataljon i fem år. Men är i själen en stridis.

INGEN HEMLÄNGTAN

– Det var så kul att jag ville gå vidare. Beslutet har mognat under åren.

Någon hemlängtan lider Emma inte av. Den proffsiga utbildningen gör att hon kan koppla bort sådana känslor.

– Det är hög kvalitet och jag har blivit mer och mer nöjd. Vi är på god väg att bli riktiga soldater. Självförtroendet stärks, det är en oerhörd personlig utveckling.

Blandningen av tjejer och killar och åldrar – från 19 till 29 år – har varit en fördel, tror Emma Åkesson. Unga killar kan vara grabbiga och fäniga, men här har det inte märkts utan de har tagit extra hänsyn.

Kursen fick besök av det kvinnliga nätverket i Försvarsmakten, som kunde åka hem utan att ha fått några signaler om särbehandling av tjejerna i Villingsberg.

LÄRDE UT SMÅ KNEP

Under stf kurschefen major Johan Nymans ledning över halva platonen fast spaning och senare tar Värmlands insatskompanichef löjtnant Bo Nilsson hand om den rörliga.

Stefan Persson är hvungdom från Vål-

berg utanför Karlstad. Hans ungdomsledare Lars-Eric Sundin har tydligen proppat honom full med militära kunskaper. Efter mönstringen hamnade Stefan i utbildningsreserven men nu sitter han i alla fall lutad mot en tall och ska rapportera per radio om vad Anton Lindström sett från O-platsen.

– Jag blev väldigt glad över att hamna här. Efter gymnasiet hade jag inga direkta planer, nu tänker jag söka aspirantutbildningen och bli yrkesmilitär.

Det tog lite tid innan du lärde dig något nytt?

– Ja, men i början kunde jag hjälpa de andra med små knep jag lärt mig som hvungdom.

INGEN ANNAN VÄG

Korttidsutbildning, tremånadersutbildning, kort värnplikt, GSU Hv eller vad man nu kallar det är framtiden för hemvärnet. Det tror både Björn Söderman och Johan Nyman när vi sammanfattar dagen. En utbildningsgrupp måste dock dimensioneras för uppgiften om det ska gå ihop med arbetstider och normala utbudet av övningar.

– Hemvärnet vill ha detta och jag ser heller ingen annan väg om inte riksdagen skulle besluta om att behålla någon form av värnplikt, säger Björn Söderman. □

En Hitler för skvallerpressen

■ Avdemoniseringen – eller förmänskligandet – av Adolf Hitler pågår för fullt.

Filmer som "Undergången" (Oliver Hirschbiegel, 2004), "Hitler: The Rise of Evil" (Christian Duguay, 2003) och "Molok" (Aleksandr Sokurov, 2000) har alla en sak gemensamt: De visar upp en mänsklig Hitler. Och samma sak kan sägas om Traudl Junges bok "I Hitlers tjänst" från 2003.

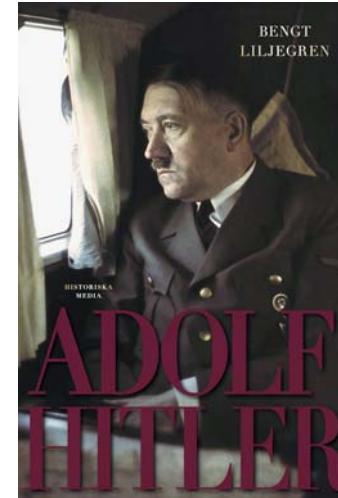
Hitler plockas ner på jorden, och förvandlas från djävulsk demon till mänsklig – som en sorts omvänt syndafall om man så vill. Nya böcker, filmer och dokumentärer produceras ständigt.

NU FINNS EN NY biografi på svenska boken "Adolf Hitler" av Bengt Liljegren har som uttalad avsikt att enbart skildra diktatorn som mänsklig – eller snarare: som

privatperson. Storpolitiken får stå åt sidan, och istället skildras Hitlers privatliv.

Vi får ta del av hans uppväxt, hans tid i Wien, livet som soldat och så vidare. Liljegren slår lätt hål på de flesta klassiska myterna kring Hitler: Som att han skulle ha haft judiskt påbrå, varit en genomusel konstnär eller bara spritt språngande galen och omöjlig att umgås med.

I STÄLLET MÖTER vi en ganska nedtonad och artig handkyssande Adolf som var nykterist och vegetarian, men ändå tyckte om att unna sig lite konjak till kaffet och en och annan leverknödel. Vi får vidare veta att han tyckte om tunna svarta strumpor, hade dålig andedräkt och enbart tog promenader i nedförsbackar, varför han blev körd med bil tillbaka till toppen för en ny runda.

TITEL: Adolf Hitler
FÖRFATTARE: Bengt Liljegren
FÖRLAG: Historiska Media

definitivt ner honom på jorden.

Men samtidigt blir det ibland lite substanslös. Vi får oss till livs ett slags hemmahos-reportage som skulle passa en kändis i skvallerpressen, komplett med ytliga fakta och beskrivningar av kläder, matvanor och möbler. Djupare än så blir det sällan.

Men samtidigt är detta kanske vad Liljegren eftersträvar, att visa upp en banal och tom Adolf Hitler som endast börjar lysa på riktigt när han får spela en roll och vara någon annan. Det kanske är så man avdemoniseras honom bättre – genom att göra honom till en liten mänsklig.

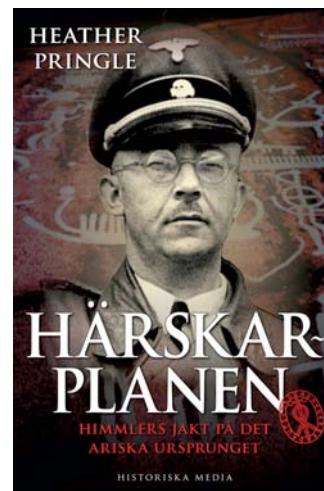
JOACHIM BRINK

Med SS i Sverige i unik bok

■ Det finns många som tror att Nazitysklands SS enbart var ett militärt förband. Detta stämmer inte helt. Förvisso hade SS väpnade avdelningar, benämnda Waffen-SS, men en av grundtankarna var att organisationen skulle vara en ideologisk och rasren elit – liknande en forntida riddarorden. Allt med hedniska förtecken, och ofta grundat på lika delar fakta och fantasi.

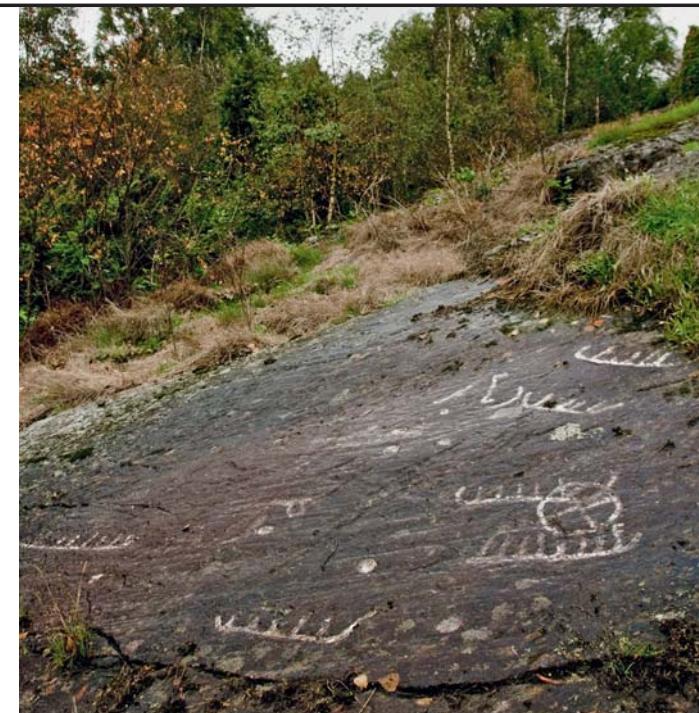
Detta var SS-chefen Heinrich Himmlers förtjänst. Han närförde planer om ett slags "stat i staten", med mystiska övertoner och för-kristna ideal. Därför grundades SS-enheten "Ahnenerbe" (ungefärligt: Förfädarsarvet), vars uppgift var att utforska ariernas förkristna ursprung, bland annat genom expeditioner och utgrävningar.

AHNENERBE for till Skandinavien och Sverige. 1936 färdades en expedition till Bohuslän och dokumenterade hällristningar. Expeditionens ledare hade även en

TITEL: Härskarplanen.
Himmlers jakt på det ariska ursprunget
FÖRFATTARE: Heather Pringle
FÖRLAG: Historiska Media

teori om att symbolerna i hällarna utgjorde världens äldsta skrивtecken, vilket skulle ge de germanska folken en unik historisk ställning.

Det var hällristningar som dessa i Vikan i norra Göteborg som lockade SS-expeditioner till Bohuslän. En tysk teori var att tecknen var uråldriga skrivtecken.

SS Ahnenerbe och dess utlandsverksamheter har hittills inte utretts i sin helhet – förstås nu. Kanadensiska vetenskaps-journalisten Heather Pringle lyckas faktiskt fånga Himmlers snåriga organisation i sin bok "Härskarplanen", som nu getts

ut på svenska. Detta är faktiskt en rejäl prestation, med tanke på den svårgenomträngliga dimma av hedendom, blodsmystik, ockultism och udda historieuppfattningar som omger SS.

TEXT & FOTO:
JOACHIM BRINK

Jack Uppskäraren - myten lever vidare?

Hur tar man sig an ett kriminalfall som Jack Uppskäraren? Spektakulära våldsdåd börjar förr eller senare leva sina egna liv. Ofta utvecklas konspirationsteorier, där makthavare och hemliga sammanslutningar får spela stor roll. Tänk Palmemordet, Estonia, eller 11 september.

Teorierna kring Uppskäraren är uppseendeväckande, ofta har de helt ersatt de historiska vittnesmålen. Detta till den grad att det är svårt att veta vad som är fakta och vad som är teori eller fantasi. Mördaren har förvandlats till en myt.

ALLT BÖRJADE hösten 1888 i slumstadsdelen Whitechapel i London, där fem prostituerade blev mördade. Alla mord förmodades ha utförts av samma person, och denne döptes av pressen till "Jack Uppskäraren" efter ett brev som mördaren antogs ha skickat. Mordserien upphörde i november samma år, och mördaren greps aldrig.

Spekulationer om mördarens identitet började omedelbart. I början hade de antisemitisk prägel, då många judar bodde i Whitechapel. På 1960-talet började den verkliga mytbildningen att växa fram. Flera lekmanna-utredare lade då fram nya hypoteser om mördarens identitet. Sedan har det fortsatt på samma sätt.

Brittiske tronarvingen prins Albert Victor är en av dem som pekats ut som mördaren. En annan är hovläkaren Sir William

Gränden Artillery Passage i Whitechapel har inte förändrats nämnvärt sedan 1880-talet. Vid grändens slut, femtio meter längre fram, ligger platsen där Mary Jane Kelly mördades av Jack Uppskäraren i november 1888.

Gull, som påstås ha agerat på order av självaste drottning Victoria. Frimurarna och andra hemliga sällskap är förstås också med.

Fantasifulla teorier är tilltalande. Det hela blir till ett spännande mysterium där misären bara är en kuliss i bakgrunden.

Den typiska bilden av Uppskä-

TITEL: Jack Uppskäraren. Kriminalfall och legend
FÖRFATTARE: Glenn Lauritz Andersson
FÖRLAG: Historiska Media

raren är en fin herre i hög hatt och slängkappa med en läkarväcka i handen. Det enda trovärdiga ögonvittnet beskriver honom dock som en sjöman i slitna kläder. Tanken att mördaren skulle ha varit en kunglighet eller en adelsman är förstås mer kittlande än att han kanske var en luggsliten sjöman.

NU FINNS DET ännu en bok om fallet: "Jack Uppskäraren: Kriminalfall och legend" av kulturhistorikern Glenn Lauritz Andersson. Det är den första heltäckande boken på svenska om Jack Uppskäraren.

Andersson slår hål på de mest fantasifulla teorier, och han undviker både att spekulera och att försöka lösa fallet på egen hand. Boken är på så vis föredömlig, och läsvärd för dem som är intresserade. På många sätt är detta ett välkommet avmystifierande av Uppskärarmyten.

Men vad återstår när myten försvunnit? Endast Whitechaps råa verklighet där mord tillhörde vardagen, och då är den romantiseringen mystiken borta. Plötsligt framstår fallet i en ny dager – där varken prinsar eller adelsmän spelar huvudrollerna.

TEXT & FOTO:
JOACHIM BRINK

Tomma platser med innehåll

Fotografen och ekonomihistorikern Jan Jörnmark släppte 2007 den uppmärksammade fotoboken "Övergivna platser", som i bild och text skildrade förfallna och övergivna byggnader och platser i dagens moderna samhälle. Nu har uppföljaren kommit, med det passande namnet "Övergivna platser två".

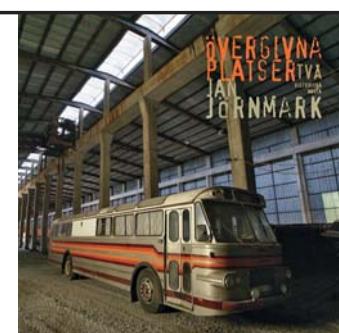
I den nya boken skildrar Jörnmark baksidan av den digitala

revolutionen, där villkor och förutsättningar för produktion och underhållning förändrades i grunden. Sidorna är fylda av bilder föreställande förfallna och övergivna industrier, folkparker och turistanläggningar.

DET FINNS EN klassiskt gotisk underton i Jörnmarks bilder av öde byggnader vilket förstås är estetiskt tilltalande. Men det intres-

santa med boken är kombinationen av text och bild. De tomma platserna får ett innehåll när Jörnmark beskriver historien bakom varje öde plats, och sätter in det hela i ett större perspektiv – utan att moralisera. Resultatet är mycket intressant och läsvärt, och om man så önskar kan man nöja sig med att se på fotografierna.

JOACHIM BRINK

TITEL: Övergivna platser två
FÖRFATTARE: Jan Jörnmark
FÖRLAG: Historiska Media

Norsk-brittiska baser i neutrala Sverige

■ Mälsåkers slott utanför Strängnäs har en given plats i Norges krigs- och ockupationshistoria. Godset köptes av norska staten 1943, mitt under brinnande världskrig och användes för att träna flera tusen infanterisoldater, försiktigtsvis kallade ”polistrupper”. Somliga hamnade på hemliga baser på svenska område och gjorde därifrån raider in i Norge trots vår deklarerade neutralitet.

Numera används slottet för utställningsverksamhet som skildrar den tidigare hemliga insatsen av norsk personal i samarbete med svenska myndigheter. Det kan vara ett lämpligt mål för en semesterutflykt i Mälardalen. Utsikten över Mälaren är hänförande.

På fjolårets utställning uppträdde norrmannen Roger Albrigtsen som föredragshållare. Nyligen utkom hans bok *Ukjent norsk krigshistorie*.

Den politiska ledningen i Stockholm tycks ha varit ovetande om arbetet att upprätta norska underrättelse- och sabotagebaser på svenska område i fjällvärlden. I varje fall föredrog man att inte känna till detaljer för att vid behov kunna förneka operationerna.

Däremot var svenska försvarsstabens underrättelsetjänst, C-byrån, aktiv i samarbetet med norrmännen. En nyckelperson var den svenska kaptenen Fahle Isberg från Kiruna. Verksamheten pågick från hösten 1944

Karl-Yngve Åkerström med kortvågsradio som fungerade bra under gynnsamma förhållanden.

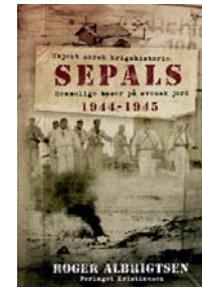
Meteorologiska gruppen i början av uppdraget. Efter några veckor i fält var medlemmarna också mer fältmässigt ovårdade.

C-BYRÅN	Försvarsstabens underrättelsetjänst, senare T-kontoret
SEPALS	Beteckning på baserna
PERIANTH	Den operativa verksamheten på SEPALS
SIS	Secret Intelligence Service (brittisk underrättelsetjänst, populärt kallad MI6)
SOE	Special Operations Executive (brittiskt underrättelse- och sabotageorgan)
OSS	Office of Strategic Services (USA:s motsv. till SIS)

av de aktiva. Svenska samer var vägvise och transportörer.

Det finns ytterligare en koppling till svenska försvaret. Från nyåret 1944/45 förlades en amerikansk flygstyrka under befäl av den norsk-amerikanska flygöversten Bernt Balchen till Kallax (Luleå). Under perioden fram till augusti 1945 fraktade 10 Dakotaplan (DC-3) norsk och brittisk personal samt utrustning till bland annat SEPALS-baserna under livsfarliga flygförhållanden. Chef för radiokommunikationerna var den sedermera som forskningsresande kände Thor Heyerdahl, då brittisk flyglöjtnant. Han arrangerade också fallskärmsutbildning på Kallax för den personal som skulle landsättas.

VI HADE DÅ den absurda situationen att den tyska löjtnanten Walter Zindel basade över en tysk förrådsstyrka utanför Luleå med tusentals ton livsmedel och militär materiel medan samtidigt översten Bernt Balchen från motståndssidan bedrev hemliga operationer från samma stad. Dessutom vårdades svårt sårade tyska soldater på hemliga svenska

TITEL: *Ukjent norsk krigshistorie. SEPALS Hemmelige baser på svensk jord 1944-1945*
FÖRFATTARE: Roger Albrigtsen
FÖRLAG: Forlaget Kristiansen

krigssjukhus i Norrbotten och Västerbotten.

Sveriges samarbete med Storbritannien och USA i slutskedet av andra världskriget blev inledningen till ett fortsatt nära och länge hemligt samarbete i underrättelsefrågor. Stella Polaris-affären och nedskjutningen av den signalspanande DC-3an samt Catalinan 1952 är en räcka händelser som hänger samman. Jag blev för övrigt något senare själv delaktig i sådant samarbete på nordkalotten. Det känns nu som en främmande och överklig värld.

KARL-YNGVE ÅKERSTRÖM

UPPLEV MULLRANDE STRIDSVAGNAR!

100-tals fungerande stridsfordon från 1900-talet. Militariämässa, krigsveteraner, öltält, Churchills hem Chartwell m.m. Resan till **War & Peace SHOW** i England genomförs den **23–26 juli 2009**.

D-Day på Gold, Juno och Sword Beach

Resan genomförs **23–26 april och 10–13 september 2009**.

Följ med till Omaha Beach och D-Day

Resan genomförs den **21–24 maj 2009**.

För anmälan och information se vår hemsida:

www.historictravel.se

Jan Ågren, 073-673 19 06

Dela med dig av ditt driv i bataljonen – frivillighet kan inte kommanderas fram

Det är skillnad på föreningar och föreningar. Det finns organisationer som vi blir medlemmar i därfor att vi vill bevaka våra intressen, och det finns andra i vilka vi odlar och utvecklar dem. Skillnaden mellan bevakningsorganisationer och odlarsamfund kan enklast beskrivas med hävning till Skattebetalarnas Förening och en frikyrkoförsamling.

■ Ingen blir medlem av Skattebetalarnas Förening därfor att han eller hon vill utvecklas som skattebetalare, lika lite som någon ansluter sig till en pingstförsamling för att därigenom låta pastorn ta över bevakningen av hans gudstro så att han får tid till annat än att tänka på Gud.

I det senare fallet är det just behovet av fördjupning, av odling och utveckling som är motivet för medlemskap. Bevakningsorganisationerna är i och för sig hedervärda men deras svaghet är att de har ett slags grindvaktfunktion, och de får därmed grindvaktens svaghet att aldrig komma utanför staketen. Någon rörelse sätts aldrig i gång av grindvakter, ett påpekande som givetvis inte innebär att sådana inte skulle behövas.

BEHOV OCH BRISTER

Föreningar som ska lyckas med att förändra på djupet måste alltid lägga större vikt vid att odla och utveckla tankar och idéer än åt att bevakा intressen. Och ingen organisation kan lyckas om dess medlemmar inte noga definierat dess uppdrag. Det är mot denna bakgrund som jag med viss oro ser hur offentligheten, politiska organ likaväl som myndigheter, i dag betraktar civilsamhället och frivilligorganisationerna.

De ses oftast bara som ett slags trupp till förfogande, en oavlönad frivilligkår. Men frivilliga kan aldrig kommanderas fram, aldrig reduceras till utförare av överhetens beställningar. Den sociala hjälporganisationen har ett värde utöver det att den konkret hjälper utsatta, och detta består i att den medvetandegör det omgivande samhället när det gäller centrala behov och avgörande brister.

En hemvärnsorganisation har sitt kanske största värde i att den synliggör och utvecklar försvarsintresset, inte minst viktigt

Den bästa ledaren är den som har kul och uträttar något åt andra, skriver Bengt Göransson.

FOTO: PRIVAT

när den allmänna värvplikten de facto avskaffats.

Vad är det då som får människor att engagera sig i ett frivilligt arbete? Man ska inte underskatta egenintresset. Vem blir den bästa idrottsledaren? Är det den oegennytige, av idrott ointresserade som känner det som sin plikt att ägna sig åt ungdomsarbete för att hindra unga människor att supa och slåss, eller är den idrottsbesat-

te som genom sitt engagemang får utlopp för sin egen lust? De bästa frivilligarbetarna är alltid de som tillfredsställer sin egen lust samtidigt som de uträttar något för andra. Om de å andra sidan bara ägnar sig åt sitt eget intresse misslyckas de kapitäl, och några frivilligarbetare är de inte. Det är lusten att dela med sig som ger dem deras kraft.

MEDBORGAREN HAR BLIVIT KUND

Ett allvarligt hot mot frivilligarbetet de kommande åren är den nya och i grunden djupt osociala syn på samhällsbegreppet som låtit medborgaren bli kund. Medborgaren har ett ansvar som kunden/skattebetalaren inte behöver ta. För den senare finns knappast plats för annat än de privata behoven. Inte ens den självupptagne idrottsledaren som roar sig själv när han leder andra kommer att bli möjlig om utvecklingen får fortsätta. Hans egen tillfredsställelse kan aldrig kompensera den uteblivna ersättningen från dem han leder. Och man ska inte tro att man kan betrakta våra frivilliga gemenskaper, de föreningar vi tillhör, på annat sätt än vi ser på samhället i vilket vi har en obligatorisk hemvist.

Ser vi det senare bara som ett slags företag, i vilka varje medborgare är enskild delägare, kommer också våra frivilliga gemenskaper att uppfattas så. Därvid undanrös varje förutsättning för den sorts frivilligt arbete som utvecklar samhörighet mellan medborgarna. ”Vem vill egentligen ha ett aktiebolag till fosterland?” som författaren Carl Göran Ekerwald en gång uttryckte saken.

BENGT GÖRANSSON
POLITIKER (S), STATSRÅD 1982-91
LEDAMOT AV RIKSDAGEN 1985-91
DEMOKRATIUTREDARE ENGAGERAD I NYKTERHETSFRÖRELSE OCH FOLKBILDNING

Om skyddsmasker för civila

Enligt mediauppgifter så avser regeringen att kassera de cirka sju miljoner skyddsmasker som nu finns i lager. Motivet anges vara att det inte finns risk för användning av stridsgas mot Sverige.

■ **DET FÖREFALLER** feltänkt då vi inte kan bortse från risken med terroristangrepp, bland annat beroende på att det avslöjats att svensk trupp deltagit i direkta angreppsstrider i Afghanistan.

Terroristangrepp med gas mot civilbefolkning har skett i Japan då en inhemske sekt lade ut stridsgas i Tokyos tunnelbana. Dessutom har vår beredskaps-nivå gällande befolkningsskyddsrum med gasskydd i modern tid aldrig varit så låg som nu.

DET CIVILA BEHOVET av skyddsmasker vid kemikalieolyckor är inte heller täckt. Vid en utsläppsolycka här i trakten för

FOTO: ISTOCKPHOTO

"Terroristangrepp med gas mot civilbefolkning har skett i Japan då en inhemske sekt lade ut stridsgas i Tokyos tunnelbana."

några år sedan (Nyby Bruk) så rekvisiterade räddningstjänst och polis skyddsmasker från regementet P10 i Strängnäs, då de inte hade egna sådana i tillräckligt antal.

Som bekant är den möjligheten försvunnen sedan en tid tillbaka. Jag har anledning att tro att läget inte är bättre på andra platser i landet.

Kostnaden för lagerhållning och underhåll av skyddsmasker för civilbefolkningens behov kan inte vara så stor att den motiverar att lämna en sådan blotta i befolkningens skydd.

JAN ANDERSSON
ESKILSTUNA

Polisen vaktar i fred

■ Polisen har ansvaret för skydd och säkerhet för vårt samhälle. Inga konstigheter så här långt. Om det skulle uppstå ett behov att förstärka de civila skyddsobjekten vid en kris eller vid hot i fredstid är det fortfarande polisens ansvar. Regeringen har gett länsstyrelsen ansvar för de civila skyddsobjekten och Försvarsmakten har ansvar för de militära.

Oavsett vad som händer i fredstid är det fortfarande polisen som ansvarar för skydd och säkerhet i vårt samhälle. Det finns nu de som tolkar lagen om skydd för samhällsviktiga anläggningar så att hemvärvnet får skydda alla skyddsobjekt oavsett om det är civila eller Försvarsmakten i fredstid, men får dom det?

VEM ÄR DET som beslutar om ett civilt skyddsobjekt behöver bevakas av militära skyddsvakter? Inte är det länsstyrelsen, de skall i första hand vända sig till den myndighet som ansvarar för skydd och säkerhet i samhället, då det fortfarande är ett civilt problem. Polisen har på begäran

"Kan man åberopa Försvarsmaktens stöd till polisen vid terroristbekämpning?"

om hjälp från länsstyrelsen, skyldighet att skydda de civila samhällsviktiga byggnaderna. Får då polisen begära handräckning från Försvarsmakten för att skydda de civila skyddsobjekten?

POLISEN KOMMER att få det bevärligt att skydda objekten så de kommer i första hand begära hjälp från de bevakningsföretag som har skyddsvakter samt väktare. Sedan kommer man att kalla in särskilda beredskaps-polisen. Kan man åberopa Försvarsmaktens stöd till polisen vid terroristbekämpning? Rikspolisstyrelsen har utbildat fartygschefer och piloter, de har polismans befogenhet. Med andra ord så kommer Rikspolisstyrelsen endast att begära sådana resurser av Försvarsmakten, som de själv inte förfogar över, flyg och marin.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Alla andra inom Försvarsmakten eller hemvärvnet, får inte användas i situationer där de riskerar att skada sig själv eller andra, i fredstid. Hemvärvssoldater får inte bevakा eller skydda civila skyddsobjekt med vapen såvida inte regeringen har beslutat detta. Det skulle i så fall ske om Sverige utsätts för ett väpnat angrepp från en främmande nation (i ett så kallat skymningsläge, gäller fortfarande fredstida lagar, polisen ansvar) eller om hemvärvnet skall öva skydd av skyddsobjekt mot främmande nations (sabotage) förband, en terrorist kan inte räknas som en soldat från en främmande nations krigsmakt.

RENT KRASST kan man uttrycka det så att, den enda gången hemvärvnet får bevakा ett civilt skyddsobjekt i fredstid, är mot naturens krafter.

MIKAEL SÖRENSEN
ORDFÖRANDE
I BEREDSKAPS-POLISFÖRENINGEN

Körlof har rätt - paraplyer effektivast

Dessa ideliga utredningar om frivilligförsvarets framtid verkar ha kommit till en rimlig vägs ände genom Björn Körlofs arbete.

■ Det finns nu allt för många generalsekreterare och kanslier i förhållande till aktuell volym och samhällets behov. Ingen har rätt att ifrågasätta vanligt folks vilja att stötta samhället vid kris och krig, men nuvarande organisationer är mera som elefanter i porslinsaffärer.

En viss förbättring skedde när Försvarsdepartementet slopade anslagen till diverse parallellorganisationer, till exempel HBR, som närmast var en blek kopia på det som nu benämns som Försvarsutbildarna.

DEN NU pensionerade Ingela Holmberg påbörjade ett bra arbete med en revision av vad samhället behövde och var berett att betala för. Vi kan rimligen inte se att det är effektivt att inom frivilligförsvaret ha fyra olika logistikorganisationer, FMCK, SKBR, FAK och FFK. Uppgiften i sak, är i stort sett densamma, oaktat att man färdas med två eller fler hjul "under ändan". Bara för dessa organisa-

tioner skulle en gemensam, central ledning spara mycket pengar.

Den mest kostnadskrävande delen av verksamheten är utbildningen av medlemmar och funktionärer. Trots alla år av verksamhet och erfarenheter, så finns det ingen samstämmighet och normalisering av efterfrågad kompetens. Egen erfarenhet visar att två veckors studier på HvSS i pedagogik (PlutC TU, med mellanliggande hemuppgifter) godkändes inte hos FRO ens som förutsättning för vida-reutbildning för instruktörer. "Man måste ha gått deras kurser i pedagogik för att vara behörig". Ett allt igenom revirpinkande som dels underkänner andra försvarsorganisationers behörighet, liksom ett tydligt tecken på att omsorgen om egna intäkter är viktigare än uppdraget från staten.

Befintlig civil kompetens och livserfarenhet värderas sällan eller inte alls inom frivilligförsvaret. Det är närmast löjligt att

FOTO:
ISTOCKPHOTO

"... ett grönt med hemvänet som basorganisation och ett vitt med Civilförsvarsförbundet som bas."

en legitimerad och yrkesverksam sjuksköterska måste gå en HLR-kurs eller måste lära sig lägga första förband för att beviljas en befattning. Uttagningen till diverse kurser både gällande elever och instruktörer förefaller vara mer "kompisrelaterade" än till förbandens reella behov.

Det är kanske som att svära i kyrkan att föreslå att den stora uppdragsgivaren på den militära

sidan, alltså hemvänet, borde vara "husse" och paraplyorganisation för resten av de gröna.

Den kraftsamlingen och effektiviseringen skulle säkert uppskattas hos statsmakterna.

I min framtidsversion består Frivilligsverige av två "paraplyer" ett grönt med hemvänet som basorganisation och ett vitt med Civilförsvarsförbundet som bas.

EN REJÄL ÖVERSYN av förbundens medlemspublikationer skulle också minska kostnaderna och öka standarden. Det är ingen nödvändighet för identiteten att varje förbund har en egen tidning. De journalistiska kvalitéerna varierar betänkt och en bra del är nästan likalydande texter om försvarsnedskärningar sam ett oändligt antal "ärtsoppsreportage" som endast är av intresse för de närmast sörjande. Törs man föreslå Hemvänet där också?

JAN ANDERSSON
ESKILSTUNA

Full ersättning bör råda

■ I slutet av artikeln "Krigsdugliga förband krävs" i Tidningen Hemvänet 4/2008 omnämns våra avtal och att de kan komma att skrivas om vad gäller tjänstgöringsskyldighet. Det vore suveränt om det äntligen blev ett juridiskt hållbart dokument, inte som nu, "gentlemens agreement".

Vill dock påpeka två andra stora brister:

1) ERSÄTTNINGSNIVÅN för inkallad personal. Att få ut SGI när personalen ställer upp frivilligt på olika riskfyllda uppdrag är inte motiverande. 80 procent av lönen är en kännbar inkomstförlust för de flesta. Här bör full ersättning råda.

Ett exempel är en ersättnings-

över till ett ...
säger Tomas Qvist, Skåne.
FINNS ÖVERALLT
Hemvänet ska enbart lösa nationella uppgifter och detta då insatsförbanden inte kan ta hand om dem "på ett rationellt sätt", heter det i rapporten. Enligt rådet syftar det på att hemvänet finns överallt och har lokalkärrnedem.
Förslaget om beredskapspolis i hemvänet ställer sig rådet frågande till. Hemvänpolis-kompanier till dans modell

ÖPPNA FÖR ANDRA FORMER
Skrivningen om ingenjör- och logistikförband måste utvecklas innan de går att ta ställning till. Samarbetet med den civila krisberedskapskuppen ska ökas. Det kan öppna för andra former för samverkan än de krängliga rutiner som finns nu.

En stor nytta är tjänstgöringskyldigheten. De nuvarande beredskapskontraktene kan inte jämföras då de inte är förknippade med sanktioner.

Ulf Ivarsson

HEMVÄNET NR 4/2008

"Det vore suveränt om det äntligen blev ett juridiskt hållbart dokument, inte som nu, 'gentlemens agreement'."

nivå på 520 kr/dygn under fyra dygns (96 timmars) insats (enligt skarp inbjudan till B-styrkeuppdrag). Dessa 2 000 kronor mot-

svarar inte ens hälften av en genomsnittlig anställd lön under samma tid, alltså en ren förlust då tjänstledighet beviljas utan lön.

2) DE SOM HAR anställning i såväl privata som offentliga företag har ofta svårt att få ledigt för de olika uppdrag som hv blir inkallade till. Avtalet mellan hv och den enskilde bör vara utformat på ett sådant sätt att arbetsgivaren inte får/kan neka arbetstagaren att delta. I dag är det nästan hopplöst att få ledigt.

Tjänstledighet är ett sätt men då är ersättningsnivån så låg (se punkt 1) att det inte går av privatekonomiska skäl. Semester är ett annat sätt att lösa problemet, men semestern är ofta helig tid för arbetstagare, därför vill mycket till att man offrar denna.

ANDERS MÖLLER
STF GRUPPCHEF

En pandemi kommer

SVAR TILL Jan Andersson, Eskilstuna på hans frågor och oförskämdheter i Tidningen Hemvärvnet 4/2008.

Jan undrar om jag har mandat från kompaniet och befolkningen i Övertorneå att uttrycka mitt ”påstådda behov av väpnade insatser vid en pandemi?” Vi är en del av befolkningen, men talar i kompaniets namn. Vi har inte förordat ”väpnade insatser”.

ÖVERTORNEÅ NORRA Hemvärnskompani antog vid stämman den 8 december 2007 ett uttalande: ... ”En pandemi kommer. Fågelinfluenzan har potential att mörda en miljard människor. Blir nästa pandemi lika mördande som Spanska sjukan 1918–19

kan drygt 300 miljoner dö – 450 000 i Sverige ... men även i de rikare länderna kan panik och anarki bli följd... Hemvärvnet borde utbildas och dimensioneras för att kunna stödja samhället vid en pandemi.”

I SOMRAS antog kompanirådet ett uttalande. Vårt räkneexempel visar ett behov på 53 000 soldater för skydd av sjukvård och med andra uppgifter, så hamnar vi på 100 000 soldater. Det här skulle kunna bli en dimensioneringsgrundande uppgift för oss.

Jag har inte lagt några ord i professor Britta Wahrens mun. När jag den 18 februari i år frågade henne om hennes bok – Framtidens farliga smitta – så

frågade jag också om hon tyckte att Anna Janssons thriller ”Främmande fågel” verkade trovärdig. Britta sa att ”det mycket väl kunde bli så.”

JAN UNDRAR hur vi kan tro att ”den hälft av befolkningen som inte är sängliggande,” skulle ägna sig åt ”angrepp på apotek, vårdcentraler och lasarett?” Vi har inte skrivit att det skulle ”utbryta total anarki”, men det räcker faktiskt att en promille av befolkningen börjar röva för att det ska bli stora problem. Vad tror ni skulle hända efter att några apotek blivit rånade?

General H Steven Blum, chefen för Nationalgardet i USA skriver i sin ”executive summa-

ry” för 2007 att vi får gå tillbaka till det amerikanska inbördeskriget för att hitta en händelse jämförbar med det som skulle kunna drabba samhället vid en pandemi.

INGEN FRÅN POLISEN eller försvarset ingår i den nationella pandemigruppen och de behandlar inte säkerhetsproblem, vilket är det samma som att bagatellisera. Jans drivel om Kolpelarörelsen är regionalrasism, så pass.

SVANTE LEJON
ÖVERTORNEÅ
NORRA HEMVÄRNSKOMPANI

Här drar red. ett streck
i denna debatt.

Fältarbete och kändisar – då syns ni!

TACK FÖR en bra tidning. Den bästa försvartidskriften nu, när det reguljära pliktförsvaret släppt kontakten med verkligheten. Det vill säga att utbilda unga svenska soldater i den terräng som är deras fosterland för att i stället med några hundra kontraktsanställda ägna sig åt Afghanistan. Ett land av sten, bergspass och sand som ingen i modern tid besegrat.

UPPFRIKANDE läsa en tidning som skildrar dem som runt om i landet drar på sig uniformen för

FOTO: ISTOCKPHOTO

**”Ett land av sten,
bergspass och sand
som ingen i modern tid
besegrat.”**

att i fred och krig ställa upp för sin hembygd. Det är så man bygger ett försvar – inte genom att fäktölgeneraler utan män till förfogande skriver nya hotbilder för att passa en allt större skuggarmé.

HEMVÄRVNET ÄR NU i det civila livet enda förbandet svensken ser i vardagen. Er uppgift är därfor att SYNAS. Ett tips. Skriv så mycket ni kan om fältarbetet – ingen annan gör det. Intervju kändisar om hemvärvnet. Slå upp det. Då lyfter ni ämnesvalet och

gör produkten mer intressant. Artister, fotbollsspelare, operasångare, advokater, vetenskapsmän, manliga balettdansare, författare, journalister – inte politiker. Färgomslag med Peter Birro i hemvärnsuniform. Alla gillar ju hemvärvnet!

Det ger tyngd. Lycka till!
KARL-GUNNAR BÄCK
HEMVÄRNSSOLDAT I GÄVLE
1943-47
UTRIKESKORRESPONDENT
USA 1964-1968, UK 1969-1979
GENERALSEKRETERARE I SVERIGES CIVILFÖRSVARSFÖRBUND 1981-1990

Hv behöver mer än egen kassa

Politiskt ansvar för att lösa hemvärnets – nationella ”insatsförbandens-hemvärnets” framtid krävs.

NATIONELLA skyddsstyrkorna eller nationella insatsförbanden – bilden av hemvärnets framtid uppvisar stora skillnader. Försvarsmakten säger si och politikerna så.

Först måste definieras vad de nationella insatsförbanden – hemvärnet – ska ha för uppgifter fram till exempelvis 2015.

Sedan måste detta dimensioneras och därefter vet man hur

många soldater som uppgiften kräver – över hela landet och ytan.

STEGET DÄREFTER måste bli att överväga hur denna ekvation ska lösas ut. Är det 16 700 eller 30 000 soldater som kommer att behövas? Rycker de sista värnpliktskullarna in 2010, ja då räcker det till 3 000–6 000 soldater.

Kan ett alternativ vara att man grundutbildar alla under exempelvis tre månader som har avsikt att ta fast anställning i förfarvet?

ELLER SKA MAN, som föreslås av Ulf Ivarsson, övergå till den danska modellen där nationella insatsförbanden – hemvärnet – bildar en egen myndighet – det krävs fortfarande soldater som

ska bemanna organisationen.

Oaktat vilket alternativ så krävs det först att klara ut vad som ska göras, när ska det kunna göras, hur ska det göras och med vilken kvalitet ska det ska göras och hur många är det som ska göra det och till sist – hur får vi så många som ska göra det till förbanden?

CLAES-ÅKE
HENRIKSSON

Pliktutredningen nedvärderar försvaret av Sverige

Grundutbilda alla unga män och kvinnor för att sedan skriva tjänstgöringskontrakt med dem som så önskar.

DEN PARLAMENTARISKA pliktutredningen levererade i oktober ett delbetänkande om Försvarsmaktens framtida personalförsörjning. I denna föreslår politikerna att den allmänna värnplikten tas bort och ersätts av frivillig tjänstgöring. De tar inte ställning till om mönstringsplikt skall införas men säger att alla som mönstrar och visar sig lämpliga oavsett kön skall erbjudas en tremånaders militär grundutbildning. Ett antal av de grundutbildade skall sedan erbjudas att skriva kontrakt för längre tjänst i Försvarsmakten. Värnplikten föreslås bli vilande för att kunna återaktiveras när större hot mot vårt land uppstår.

PÅ ETT PAR punkter är förslaget ett steg åt rätt håll. Det förutsätter att både kvinnor och män kan bidra och det ger alla som klarar mönstringen rätt att utbilda sig för fosterlandets försvar. Den första punkten är viktig ur ett rätvise- och delaktighetsperspektiv. Det är allas skyldighet men också rätt att bidra till landets fred och frihet. Den senare punkten är mycket viktig ur ett trovärdighetsperspektiv. Sakta kommer antalet vapenutbildade unga män och kvinnor troligen att börja öka och Sverige blir vederhäftigt när vi säger oss vilja och kunna försvara vårt territorium.

SVAGHETERN i delbetänkandet är en kvarlevande felaktig prioritering av Försvarsmaktens uppgifter. Man verkar värdera möjligheten att snabbt få fram mindre styrkor för punktinsatser i utlandet och eventuellt också i Sverige högre än möjligheten att kunna slå tillbaka ett beslutsamt

FOTO: ISTOCKPHOTO

"... få svenskarna i dag har förtroende för landets försvar och för dem som drivit detta till det tillstånd av vanmakt vi ser i dag."

anfall mot vårt territorium.

Man säger också att Sverige i dagsläget inte har nog många soldater och sjömän för insatser i hem- och utlandet. Detta är i och för sig sant men beror inte på att värnpliktstanken skulle vara fel utan troligen mest på att så få svenskarna i dag har förtroende för landets försvar och för dem som drivit detta till det tillstånd av vanmakt vi ser i dag.

Också tanken på att göra värnplikten vilande för att sedan återaktivera plikten i ofärdstider är orealistisk och förutsätter att vi skulle få flera års nådatid på oss vid ett stegrat hot mot vårt land.

Vi fick en kvalfyllt förberedelsetid 1939 men vad säger att vi kommer att få någon respit alls nästa gång kriget blossar upp i vår närhet. Det är också naivt att så lita på vår förmåga att inhämta information att vi i god tid kan förutspå omvärldens avsikter och anpassa vår militära grundutbildning. Speciellt verklighets-

frånvänd ter sig denna tro mot bakgrund av hur totalt det rysko-georgiska kriget sommaren 2008 överraskade en värld som satt sig tillräcka i OS-soffan.

KONTENTAN av resonemanget ovan är att vi inte skall lägga ned den allmänna värnplikten utan tvärtom åter låta den omfatta alla unga svenskar. Kriget i Georgien har visat att ett litet land med ett insatsförsvar inte kan hävda sig mot en angripande stormakt. På samma sätt har det visat sig att ett litet land som vägrar att ge sig därifrör att alla medborgare är delaktiga i och motiverade för nationens försvar i det långa loppet alltid kommer att kunna trygga landets överlevnad och göra ett krig så kostsamt för angriparen att man väljer att

avstå från ett angrepp.

Det finns också andra vägar än den som utredningen föreslår att med bibehållen kvalitet trygga Försvarsmaktens personalförsörjning. Finland har behållit sin allmänna värnplikt och har inga problem att hitta soldater till både det egna landets försvar och till internationell tjänst. Varför inte ta lärdom av detta och grundutbilda alla unga män och kvinnor för att sedan skriva tjänstgöringskontrakt med dem som så önskar? På detta sätt kommer vi att kunna ställa upp en snabbt gripbar organisation som kan användas både till hemlandets försvar och till andra insatser.

ANDERS KARLSSON
OCH BERTIL KANTOLA
KIRUNA/MÄNNIKÖ

Vi har ett stort sortiment av axelklaffar, medaljer, miniatyrer, släpsspänner och monteringsskenor.

Naturligtvis har vi t.ex. värnpliktsmedaljen, FMintBM-miniatyren och flera olika missionsmedaljer!

Snabba leveranser mot faktura!

www.axelklaff.nu

POSTTIDNING

Avsändare: Tidningen Hemvärvnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärvnet, ska du i första hand vända dig till din utbildningsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.

Detta gäller ALL krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Godar grannar är vänner och hjälps åt

Nordiskt försvarssamarbete är på tapeten. Sverige har flera samarbetsprojekt med våra nordiska grannar. Men något säkerhetspolitiskt samarbete handlar det inte om, säger chefen för Försvarsmaktens strategiavdelning, konteramiral Jörgen Ericsson.

■ Efter 1925 års försvarsbeslut som innebar nedrustning sökte Per Albin Hanssons regering säkerhetspolitisk trygghet i ett nordiskt försvarssamarbete. Frågan kom upp igen och 1948 lades ett förslag fram på svenska initiativ om ett försvarsförbund mellan Danmark, Norge och Sverige. Det rann åter ut i sanden. Är det dags att damma av idén nu?

– Nej. Sverige, Norge och Finland har olika säkerhetspolitiska lösningar. Norge är med i Nato, Sverige och Finland är militärt alliansfria. Det vi gör nu är att försöka klara ut ett samarbete mellan de tre länderna och Danmark och Island, säger Jörgen Ericsson.

Vad går det samarbetet ut på?

– Vi gör det för att vara mer effektiva i produktionen av insatsförband. Det är inget be-sparingsprojekt, det är ett sätt att sänka kostnaderna i produktionen för att använda pengarna till att skapa operativ effekt och behålla de insatsförband vi har.

– Vi tar ett exempel: Sverige har fyra u-båtar. Norge har sex. U-båtar är ett dyrt system, dels för att u-båtar är dyra i inköp, underhåll och utbildning av personal. Dessutom finns ett antal kringarrangemang. Det är u-båtsräddningssystem, tryckkammare etc.

– Om vi nu kan poola materielunderhåll för tio u-båtar, poola u-båtsräddningssystem, poola x antal tryckkammare

Jörgen Eriksson ser klara vinster med ett nordiskt försvarssamarbete.

FOTO: JOHAN LUNDAHL/COMBAT CAMERA

och poola utbildning så blir kostnaden för att utbilda och utveckla förbandet lägre för varje deltagande land.

– Det är detta vi gör och det gör vi inom områdena mark, sjö, luft, personalutbildning och forskning och teknikutveckling. *Samarbetet handlar om produktionsvinster?*

– Ja, eller produktionseffektivitet så vi kan använda försvarsanslaget på ett klokare sätt. *Är detta vinsten med ett samarbete med våra nordiska grannar?*

– Vi får en kostnadseffektiv produktion. Det innebär att vi kan använda försvarsanslaget till att bibehålla de insatsförband vi har i dag och öka den operativa effekten.

– Risken är, om vi inte samarbetar med något annat land, att vi så småningom inte har råd att behålla fyra u-båtar, då är vi ne-re i tre eller två. Då blir systemet inte kostnadseffektivt. Det blir för dyrt, vi kommer under en kritisk massa.

– Förband, eller typförband, oavsett vilket det kan vara, mek-förband eller stridsflygdivisioner måste vi kunna utbilda, utveckla, utnyttja och underhålla samtidigt.

Om vi tittar lite mer säkerhetspolitiskt på frågan så sa den norska stortingsledamoten Grethe Værnø vid ett symposium som Kungliga Krigsvetenskapsakademien anordnade 2006 att "Sverige inte spelar någon större roll i

norsk säkerhetspolitisk debatt". Hon menade att Sverige missat chansen att ta ledningen för ett gemensamt skandinaviskt försvarssamarbete. Tycker du att hon har rätt?

– Nej, tvärtom. Den norske försvarschefen och vår överbefälhavare tog initiativ 2006 till ett nordiskt försvarssamarbete på det sätt jag beskrivit.

Så tåget har inte gått?

– Definitivt inte. Tåget har just startat från perrongen. *Om vi pomerar att vi har en samlad nordisk försvarsförmåga, skulle den kunna bli en byggsten i Europas försvar?*

– Ja, självklart. Nu är ju inte Norge med i EU men Norge har bidragit till vår stridsgrupp inom ramen för EU, NBG08, så det är klart att samarbetet mellan Sverige, Norge, Finland och eventuellt Danmark och Island också kan användas för att sätta upp gemensamma förband för internationell krishantering.

Är det en poäng att vi har ett samarbete inom Norden, när vi bygger upp EU:s försvarsförmåga?

– Ja, det är en poäng. Vi har stor systemlighet i Norden, framför allt mellan Sverige och Norge och till viss del med Finland. Vi pratar samma språk och i Finland förstår många svenska. Det är klart att det finns fördelar.

PER LUNQE